

P9_TA(2023)0244

Pegasus-ohjelman ja vastaavien vakoiluohjelmien käyttöä koskeva tutkinta (suositus)

Euroopan parlamentin suositus 15. kesäkuuta 2023 neuvostolle ja komissiolle epäilyjä unionin oikeuden rikkomisesta ja unionin oikeutta sovellettaessa tapahtuneesta hallinnollisesta epäkohdasta Pegasus-ohjelman ja vastaavien vakoiluohjelmien käytön yhteydessä koskevan tutkinnan johdosta (2023/2500(RSP))

(C/2024/494)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) ja erityisesti sen 2, 4, 6 ja 21 artiklan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 16, 223, 225 ja 226 artiklan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 7, 8, 11, 17, 21, 41, 42 ja 47 artiklan,
- ottaa huomioon henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla 12. heinäkuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/58/EY⁽¹⁾ (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi),
- ottaa huomioon luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27. huhtikuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus)⁽²⁾,
- ottaa huomioon luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta 27. huhtikuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/680⁽³⁾,
- ottaa huomioon tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä ja neuvoston puitepäätöksen 2005/222/YOS korvaamisesta 12. elokuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/40/EU⁽⁴⁾ (kyberrikollisuusdirektiivi),
- ottaa huomioon kaksikäyttötuotteiden vientiä, välitystä, teknistä apua, kauttakulkua ja siirtoa koskevan unionin valvontajärjestelmän perustamisesta 20. toukokuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/821⁽⁵⁾ (kaksikäyttötuoteasetus),
- ottaa huomioon unionia tai sen jäsenvaltioita uhkaavien kyberhyökkäysten vastaisista rajoittavista toimenpiteistä 17. toukokuuta 2019 annetun neuvoston päätöksen (YUTP) 2019/797⁽⁶⁾, sellaisena kuin se on muutettuna 17. toukokuuta 2021 annetulla neuvoston päätöksellä (YUTP) 2021/796⁽⁷⁾,
- ottaa huomioon säädöksen Euroopan parlamentin jäsenten valitsemisesta yleisillä välittömällä vaaleilla⁽⁸⁾,
- ottaa huomioon Euroopan parlamentin tutkintaoikeuden käyttämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 6. maaliskuuta 1995 tehdyn Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission päätöksen 95/167/EY, Euratom, EHTY⁽⁹⁾,

⁽¹⁾ EYVL L 201, 31.7.2002, s. 37.

⁽²⁾ EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1.

⁽³⁾ EUVL L 119, 4.5.2016, s. 89.

⁽⁴⁾ EUVL L 218, 14.8.2013, s. 8.

⁽⁵⁾ EUVL L 206, 11.6.2021, s. 1.

⁽⁶⁾ EUVL L 129 I, 17.5.2019, s. 13.

⁽⁷⁾ EUVL L 174 I, 18.5.2021, s. 1.

⁽⁸⁾ EYVL L 278, 8.10.1976, s. 5.

⁽⁹⁾ EYVL L 113, 19.5.1995, s. 1.

- ottaa huomioon Pegasus-ohjelman ja vastaavien vakoiluohjelmien käyttöä selvittävän tutkintavaliokunnan asettamisesta ja sen toimivallan, jäsenmäärän ja toimikauden keston määrittelystä 10. maaliskuuta 2022 tehdyn Euroopan parlamentin päätöksen (EU) 2022/480 ⁽¹⁰⁾,
- ottaa huomioon rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta 30. toukokuuta 2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/843 ⁽¹¹⁾ (rahanpesunvastainen direktiivi),
- ottaa huomioon 16. syyskuuta 2022 annetun ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla (eurooppalainen medianvapaussäädös) ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta (COM(2022)0457),
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 12 artiklan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa C-37/20 antaman tuomion ⁽¹²⁾ siitä, että rahanpesunvastaisen direktiivin säännös, jonka mukaan jäsenvaltioiden alueelle perustettujen yhtiöiden tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevat tiedot ovat kaikissa tapauksissa suuren yleisön saatavilla, on pätemätön,
- ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 17 artiklan,
- ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan ja yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat Yhdistyneiden kansakuntien ohjaavat periaatteet ⁽¹³⁾,
- ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusvaltuutetun Michelle Bachelet'n 19. heinäkuuta 2022 antaman julkilausuman "Use of spyware to surveil journalists and human rights defenders",
- ottaa huomioon 27. tammikuuta 2023 julkaistun Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun Dunja Mijatovicin artikkelin "Highly intrusive spyware threatens the essence of human rights" ⁽¹⁴⁾,
- ottaa huomioon 15. helmikuuta 2022 esitetyt Euroopan tietosuojavaltuutetun alustavat huomautukset nykyaikaisista vakoiluohjelmista ⁽¹⁵⁾,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen ja erityisesti sen 8, 10, 13, 14 ja 17 artiklan sekä yleissopimuksen lisäpöytäkirjat,
- ottaa huomioon Europolin vakavaa ja järjestäytynyttä rikollisuutta koskevan uhakuva-arvion (SOCTA) vuodelta 2021 "A Corrupting Influence: the Infiltration and Undermining of Europe's Economy and Society by Organised Crime",
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeusviraston vuonna 2017 julkaiseman raportin "Tiedustelupalvelujen tarkkailutoiminta: perusoikeuksien turvaaminen ja oikeussuojakeinot Euroopan unionissa" sekä Pegasus-ohjelman ja vastaavien vakoiluohjelmien käyttöä selvittävälle tutkintavaliokunnalle (PEGA) 28. helmikuuta 2023 esitetyt päivitykset,
- ottaa huomioon 12. maaliskuuta 2014 antamansa päätöslauselman Yhdysvaltojen kansallisen turvallisuusviraston valvontaohjelmasta, eri jäsenvaltioiden valvontaelimistä ja niiden vaikutuksesta EU:n kansalaisten perusoikeuksiin ja transatlanttiseen yhteistyöhön oikeus- ja sisäasioissa ⁽¹⁶⁾ ja erityisesti siihen sisällytetyt suositukset tietoturvan vahvistamisesta EU:n toimielimissä, elimissä ja virastoissa,
- ottaa huomioon 11. marraskuuta 2022 annetun Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnon 24/2022 eurooppalaisesta medianvapaussäädöksestä,
- ottaa huomioon Euroopan unionin kyberturvallisuusviraston (ENISA) laatiman haitta- ja vakoiluohjelmanaston,

⁽¹⁰⁾ EUVL L 98, 25.3.2022, s. 72.

⁽¹¹⁾ EUVL L 156, 19.6.2018, s. 43.

⁽¹²⁾ Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 22.11.2022, WM ja Sovim SA v. Luxembourg Business Registers, C-37/20 ja C-601/20, ECLI:EU:C:2022:912.

⁽¹³⁾ https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

⁽¹⁴⁾ <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/highly-intrusive-spyware-threatens-the-essence-of-human-rights>

⁽¹⁵⁾ https://edps.europa.eu/system/files/2022-02/22-02-15_edps_preliminary_remarks_on_modern_spyware_en_0.pdf

⁽¹⁶⁾ EUVL C 378, 9.11.2017, s. 104.

- ottaa huomioon Euroopan oikeusasiamiehen päätöksen, joka koskee Euroopan komission tapaa arvioida ihmisoikeusvaikutuksia ennen tuen antamista Afrikan maille valvontavalmiuksien kehittämistä varten (asia 1904/2021/MHZ),
 - ottaa huomioon mielipiteen- ja sananvapauden edistämisestä ja suojelusta vastaavan YK:n erityisraportoijan Irene Kahnin ja vähemmistökyksymyksiä käsittelevän YK:n erityisraportoijan Fernand de Varennesin 2. helmikuuta 2023 antaman lausunnon, jossa vaaditaan tutkimaan Katalonian hallinnon johtohenkilöiden vakoiluun väitetyksi käytettyä vakoiluohjelmaa ⁽¹⁷⁾,
 - ottaa huomioon Demokratiaa oikeusteitse -komission (Venetsian komissio) raportin turvallisuuspalvelujen demokraattisesta valvonnasta ⁽¹⁸⁾ sekä sen lausunnon "Poland – Opinion on the Act of 15 January 2016 amending the Police Act and Certain Other Acts" ⁽¹⁹⁾,
 - ottaa huomioon Pegasus-ohjelman ja vastaavien vakoiluohjelmien käyttöä selvittävän tutkintavaliokunnan mietinnön (A9-0189/2023),
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 208 artiklan 12 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että CitizenLabin ja Amnesty Technin sekä lukuisten tutkivien toimittajien tekemän työn ansiosta on saatu selville, että viranomaiset ovat useissa maissa, niin EU:n jäsenvaltioissa kuin EU:n ulkopuolisissa maissa, käyttäneet Pegasus-ohjelmaa ja muita vastaavia vakoiluohjelmia toimittajia, poliitikkoja, lainvalvontaviranomaisia, diplomaatteja, asianajajia, liikemiehiä, kansalaisyhteiskunnan toimijoita ja muita toimijoita vastaan poliittisiin ja jopa rikollisiin tarkoituksiin; ottaa huomioon, että tällaiset käytännöt ovat erittäin hälyttäviä ja osoittavat, että on olemassa riski, että valvontateknologiaa käytetään väärin perusoikeuksien, demokratian ja vaaliprosessien heikentämiseksi;
- B. ottaa huomioon, että kun tässä tekstissä mainitaan termi "vakoiluohjelma", sillä tarkoitetaan Pegasus-ohjelmaa ja vastaavia vakoiluohjelmia, sellaisina kuin ne on määritetty PEGA-valiokunnan perustamisesta annetussa parlamentin päätöksessä;
- C. toteaa, että havaintojen mukaan valtiolliset toimijat ovat tarkoituksellisesti käyttäneet vakoiluohjelmia harhaanjohtavalla tavalla käyttämällä vakoiluohjelmia, jotka voivat naamioitua laillisiksi ohjelmiksi, tiedostoiksi tai sisällöiksi ("Troijan hevonen"), kuten valeviesteiksi, jotka näyttävät julkisten laitosten lähettämiltä; ottaa huomioon, että joissakin tapauksissa viranomaiset ovat käyttäneet puhelinoperaattoreita haitallisen sisällön siirtämiseen kohteena olevan henkilön laitteeseen; ottaa huomioon, että vakoiluohjelmia voidaan ottaa käyttöön hyödyntämällä nollapäivähaavoittuvuuksia ilman, että kohde on vuorovaikutuksessa saastuneen sisällön kanssa, ja että vakoiluohjelmat pystyvät poistamaan kaikki läsnäoloonsa viittaavat jäljet asennuksen poistamisen jälkeen sekä anonymisoimaan etäoperaattoreiden ja palvelimen välisen yhteyden;
- D. ottaa huomioon, että matkaviestinnän alkuaikoina salakuuntelu tapahtui puhelujen ja myöhemmin ilmitekstinä lähetettyjen tekstiviestien sieppaamisen avulla;
- E. ottaa huomioon, että salattujen matkaviestintäsovellusten ilmaantuminen synnytti vakoiluohjelmateollisuuden, joka käyttää hyväkseen älypuhelinien operatiivisissa järjestelmissä olevia haavoittuvuuksia sellaisten ohjelmistojen asentamiseksi, jotka tuovat vakoiluohjelmia puhelimeen, muun muassa ns. nollaklikkaustartuntojen avulla käyttäjän tietämättä tai ilman mitään tämän omaa toimintaa, mikä mahdollistaa tietojen poimimisen ennen salausta; toteaa, että tällainen nollaklikkauksia hyödyntävä vakoiluohjelma on suunniteltu siten, että sen käytön tehokas ja merkityksellinen valvonta on erittäin vaikeaa;
- F. ottaa huomioon, että ohjelmistojärjestelmien haavoittuvuuksia koskevasta tietämyksestä käydään suoraan kauppaa osapuolten välillä tai että välittäjät helpottavat sitä; ottaa huomioon, että tässä kaupankäynnissä on mukana muita kuin valtiollisia toimijoita ja rikollisjärjestöjä;
- G. ottaa huomioon, että nollapäivähaavoittuvuuksien hankinta, kauppaaminen ja varastointi heikentävät olennaisesti EU:n kansalaisten viestinnän eheyttä ja turvallisuutta sekä kyberturvallisuutta;
- H. katsoo, että vakoiluohjelmien käytön olisi pysyttävä poikkeuksena ja siihen olisi aina saatava tehokas, velvoittava ja merkityksellinen ennakkolupa puolueettomalta ja riippumattomalta oikeusviranomaiselta, jonka on varmistettava, että toimenpide on tarpeellinen ja oikeasuhteinen ja että se rajoittuu tiukasti tapauksiin, jotka vaikuttavat kansalliseen turvallisuuteen tai joihin liittyy terrorismia ja vakavaa rikollisuutta; toteaa, että valvontatekniikoita voidaan käyttää väärin ympäristöissä, joissa ei suoriteta tehokkaita tarkastuksia;

⁽¹⁷⁾ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/02/spain-un-experts-demand-investigation-alleged-spying-programme-targeting>

⁽¹⁸⁾ [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2015\)010-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2015)010-e)

⁽¹⁹⁾ [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2016\)012-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2016)012-e)

- I. katsoo, että kaiken vakoiluohjelmien käytön on oltava riippumattoman jälkikäteisvalvontaviranomaisen valvonnassa ja tämän on varmistettava, että kaikki tarkkailutoiminta, johon on annettu lupa, toteutetaan perusoikeuksia sekä Euroopan unionin tuomioistuimen, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja Venetsian komission asettamia ehtoja noudattaen; katsoo, että tämän jälkikäteisvalvontaviranomaisen olisi määrättävä tarkkailutoiminnan lopettamisesta välittömästi, jos sen todetaan olevan ristiriidassa edellä mainittujen oikeuksien ja ehtojen kanssa;
- J. ottaa huomioon, että vakoiluohjelmien käyttö, joka ei täytä unionin oikeudessa ja Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä asetettuja vaatimuksia, on vastoin SEU 2 artiklassa vahvistettuja arvoja ja perusoikeuskirjassa ja erityisesti sen 7, 8, 11, 17, 21 ja 47 artiklassa vahvistettuja perusoikeuksia, ja toteaa, että näissä tunnustetaan erityiset oikeudet, vapaudet ja periaatteet, kuten yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen, henkilötietojen suoja, sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus, omistusoikeus, oikeus syrjimättömyyteen sekä oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen ja oikeus syyttömyysolettamaan;
- K. ottaa huomioon, että kohteena olevien henkilöiden oikeuksista, erityisesti oikeudesta yksityisyyteen ja oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, määrätään perusoikeuskirjassa ja kansainvälisissä yleissopimuksissa sekä epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksia koskeissa unionin säännöissä; ottaa huomioon, että nämä oikeudet on vahvistettu Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä;
- L. ottaa huomioon, että kohdennetun tarkkailutoiminnan vaikutus naisiin voi olla erityisen vakava, koska viranomaiset voivat hyödyntää naisia kohdistuvaa yhä voimakkaampaa yhteiskunnallista silmälläpitoa siten, että ne käyttävät vakoiluohjelmien avulla hankittuja yksityisiä ja henkilökohtaisia tietoja aseena kunnianloukkaamistarkoituksessa;
- M. ottaa huomioon, että kohteena olleiden henkilöiden todistajanlausunnoista käy ilmi, että vaikka oikeussuojakeinot ja kansalaisoikeudet ovat olemassa paperilla, ne ovat useimmiten merkityksettömiä, jos viranomaiset estävät asian käsittelyn, jos kohteena olevilla henkilöillä ei ole tiedonsaantioikeutta tai sitä ei panna täytäntöön ja jos kohteena oleville henkilöille asetetaan sellainen hallinnollinen este, että heidän on todistettava joutuneensa kohteeksi; ottaa huomioon, että jopa järjestelmissä, joissa on nopeat ja avoimet menettelyt, on vakoiluohjelmien luonteen vuoksi hyvin vaikea näyttää toteen, kuka on tekijä, ja se, millä tavalla ja missä määrin henkilö on ollut kohteena;
- N. ottaa huomioon, että tuomioistuimet eivät ole hyväksyneet riippumattomien asiantuntijoiden rikosteknisiä todisteita vaan ainoastaan todisteita, jotka perustuvat niiden viranomaisten, turvallisuuspalvelujen tai lainvalvontaviranomaisten tarkasteluun, joiden väitetään olevan hyökkäyksen taustalla; toteaa, että tämän vuoksi kohteena olevat henkilöt joutuvat ristiriitaiseen tilanteeseen eikä heillä ole käypää mahdollisuutta näyttää vakoiluohjelmatarvintaa toteen;
- O. ottaa huomioon, että Puolan hallitus on heikentänyt ja poistanut institutionaalisia ja oikeudellisia suojatoimia, mukaan lukien asianmukaiset valvontamenettelyt, ja jättänyt kohteena olevat henkilöt tosiasiallisesti ilman mitään merkityksellisiä oikeussuojakeinoja; ottaa huomioon, että Pegasus-vakoiluohjelmaa on käytetty laittomasti poliittisia tarkoituksia varten toimittajien, oppositiopoliitikkojen, asianajajien, syyttäjien ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden vakoiluun;
- P. ottaa huomioon, että Unkarin hallitus on heikentänyt ja poistanut institutionaalisia ja oikeudellisia suojatoimia, mukaan lukien asianmukaiset valvontamenettelyt, ja jättänyt kohteena olevat henkilöt tosiasiallisesti ilman mitään merkityksellisiä oikeussuojakeinoja; ottaa huomioon, että Pegasus-vakoiluohjelmaa on käytetty laittomasti poliittisia tarkoituksia varten toimittajien, poliitikkojen, asianajajien, syyttäjien ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden vakoiluun;
- Q. ottaa huomioon, että on virallisesti vahvistettu, että Kreikan kansallinen tiedustelupalvelu (EYP) on salakuunnellut erästä kreikkalaista Euroopan parlamentin jäsentä ja erästä kreikkalaista toimittajaa ja että heitä on tarkkailtu Predator-vakoiluohjelmalla; ottaa huomioon, että EYP salakuunteli samanaikaisesti erästä amerikkalaiskreikkalaista Metan entistä työntekijää ja tarkkaili häntä Predator-vakoiluohjelmalla, jonka käyttö on Kreikan lain mukaan kiellettyä; ottaa huomioon, että tiedotusvälineiden mukaan EYP:n väitetään tarkkailleen myös Kreikan parlamentin jäsenenä olevia opposition ja hallituspuolueen edustajia, puolueaktivisteja ja toimittajia Predator-vakoiluohjelman tai tavanomaisen salakuuntelun tai näiden molempien avulla; ottaa huomioon, että Kreikan hallitus kiistää hankkineensa Predator-vakoiluohjelmaa tai käyttäneensä sitä, mutta on erittäin todennäköistä, että pääministerin kabinetin lähipiiriin kuuluvat henkilöt ovat käyttäneet itse tai heidän puolestaan on käytetty Predatoria; ottaa huomioon, että Kreikan hallitus myönsi antaneensa Intellexalle vientilupia Predator-vakoiluohjelman myymiseksi sortoa harjoittaville hallituksille, kuten Madagascarin ja Sudanin hallituksille; ottaa huomioon, että hallitus on vastannut skandaaliin lainsäädäntömuutoksilla, jotka heikentävät entisestään kohteiden oikeuksia saada tietoja, kun tarkkailutoimintaa on toteutettu, ja haittaavat entisestään riippumattomien viranomaisten työtä;
- R. ottaa huomioon, että Espanjassa tehtyjen paljastusten mukaan vakoiluohjelmia on käytetty kahteen kohderyhmään; toteaa, että näistä ensimmäiseen kuuluvat esimerkiksi pääministeri sekä puolustusministeri, sisäministeri ja muita korkeita virkamiehiä; toteaa, että toisena kohderyhmänä ovat Citizen Lab -järjestön "CatalanGate"-nimellä kutsuttuun tapaukseen liittyvät 65 kohteena olevaa henkilöä, joiden joukossa on muun muassa Katalonian aluehallintoon kuuluvia poliittisia merkkihenkilöitä, Katalonian itsenäisyyttä kannattavan liikkeen jäseniä, Euroopan parlamentin

- jäseniä, asianajajia, tiedemaailman edustajia ja kansalaisyhteiskunnan toimijoita; ottaa huomioon, että Espanjan viranomaiset myönsivät toukokuussa 2022, että niiden kohteena oli 18 henkilöä tuomioistuimen luvalla, vaikkakaan viranomaiset eivät tähän mennessä ole julkistaneet annettuja määräyksiä tai mitään muita tietoja vedoten kansalliseen turvallisuuteen antaessaan selvityksiä vakoiluohjelmien käytöstä Espanjassa; ottaa huomioon, että 47 muun henkilön väitetään myös olleen kohteena mutta asiasta ei ole saatu tietoja muualta kuin Citizen Labilta;
- S. ottaa huomioon, että Kyproksessa ei ole esitetty väitteitä vakoiluohjelmatartunnoista; ottaa huomioon, että Kypros on valvontateollisuudelle tärkeä eurooppalainen vientikeskus ja houkutteleva paikka valvontateknologiaa myyville yrityksille;
- T. ottaa huomioon, että on vahvoja viitteitä siitä, että esimerkiksi Marokon ja Ruandan hallitukset ovat tarkkailleet vakoiluohjelman avulla korkeassa asemassa olevia unionin kansalaisia, esimerkiksi Ranskan presidenttiä, Espanjan pääministeriä ja puolustusministeriä, silloista Belgian pääministeriä, komission entistä puheenjohtajaa ja Italian entistä pääministeriä sekä Paul Rusesabaginan tytärtä Carine Kanimbaa;
- U. toteaa, että voidaan hyvin olettaa, että kaikki jäsenvaltiot ovat hankkineet yhden tai useamman vakoiluohjelmajärjestelmän tai käyttäneet sellaista; ottaa huomioon, että useimmat hallitukset Euroopan unionissa pidättäytyvät vakoiluohjelmien laittomasta käytöstä mutta väärinkäytön riski on erittäin todennäköinen vankan oikeudellisen kehyksen, suoja-toimien ja valvonnan puuttuessa ja ottaen huomioon tartuntojen paljastamiseen ja jäljittämiseen liittyvät tekniset haasteet;
- V. ottaa huomioon, että useimmat jäsenvaltioiden hallitukset ja parlamentit eivät ole antaneet Euroopan parlamentille julkisuudessa jo olevien tietojen lisäksi mitään merkityksellistä tietoa vakoiluohjelmien käyttöä koskevista oikeudellisista kehyksistään, vaikka Euroopan parlamentin tutkintaoikeuden käyttämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 6. maaliskuuta 1995 tehdyn Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission päätöksen 3 artiklan 4 kohdan mukaisesti ne ovat velvollisia tähän; katsoo, että on vaikea arvioida unionin lainsäädännön, suoja-toimien, valvonnan ja oikeussuojakeinojen täytäntöönpanoa, mikä estää kansalaisten perusoikeuksien asianmukaisen suojelun;
- W. ottaa huomioon, että SEU 4 artiklan 3 kohdassa todetaan, että ”vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan perussopimuksista johtuvia tehtäviä täyttäessään”;
- X. ottaa huomioon, että useat vakoiluohjelmateollisuuden keskeiset henkilöt ovat saaneet Maltaan kansalaisuuden, mikä helpottaa heidän toimintaansa unionin alueella ja unionista käsin;
- Y. ottaa huomioon, että monet vakoiluohjelmien kehittäjät ja myyjät ovat tai ovat olleet kirjoilla yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa; toteaa, että esimerkkeinä voidaan mainita NSO Group, jolla on yritystoimintaa Luxemburgissa, Kyproksessa, Alankomaissa ja Bulgariassa, Intellexan emoyhtiö Thalestris Limited Irlannissa, Kreikassa, Sveitsissä ja Kyproksessa, DSIRF Itävallassa, QuaDream Kyproksessa, Amesys ja Nexa Technologies Ranskassa, Tykelab ja RCS Lab Italiassa ja FinFisher Saksassa (nytemmin lopettanut toimintansa);
- Z. ottaa huomioon, että Euroopan unioni ei osallistu tavanomaisten aseiden ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvontaa koskevaan Wassenaarin järjestelyyn; ottaa huomioon, että Wassenaarin järjestelyyn osallistuvat kaikki jäsenvaltiot Kyprosta lukuun ottamatta, vaikka Kypros esitti jo kauan sitten Wassenaarin järjestelyyn liittymistä koskevan pyynnön; ottaa huomioon, että Kyprosta sitoo kaksikäyttötuoteasetus;
- AA. ottaa huomioon, että Israelin vientijärjestelmää ⁽²⁰⁾ sovelletaan periaatteessa kaikkiin Israelin kansalaisiin, myös silloin, kun he toimivat EU:sta käsin; ottaa huomioon, että Israel ei osallistu Wassenaarin järjestelyyn mutta väittää kuitenkin soveltavansa sen normeja;
- AB. ottaa huomioon, että vakoiluohjelmien vientiä unionista EU:n ulkopuolisiin maihin säännellään kaksikäyttötuoteasetuksessa, jota tarkistettiin vuonna 2021; ottaa huomioon, että komissio julkaisi sen ensimmäisen täytäntöönpanokertomuksen syyskuussa 2022 ⁽²¹⁾;
- AC. ottaa huomioon, että jotkin kolmansiin maihin vientiä harjoittavat vakoiluohjelmien tuottajat sijoittautuvat unioniin saadakseen arvostettavuutta kaupatessaan vakoiluohjelmia sortoa harjoittaville hallinnoille; ottaa huomioon, että unionista suuntautuu vientiä sortoa harjoittaville hallinnoille tai muille kuin valtiollisille toimijoille EU:n vientisääntöjen vastaisesti;
- AD. ottaa huomioon, että Amesys ja Nexa Technologies ovat parhaillaan syytettynä Ranskassa valvontateknologian viennistä Libyaan, Egyptiin ja Saudi-Arabiaan; ottaa huomioon, että tietojen mukaan Kreikkaan sijoittautuneet Intellexa-yritykset ovat vieneet tuotteitaan Bangladeshiin, Sudaniin, Madagaskariin ja ainakin yhteen arabimaahan;

⁽²⁰⁾ Puolustusvientivalvontaa koskeva laki nro 5766-2007, Israelin puolustusministeriö.

⁽²¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0434&from=EN>.

- ottaa huomioon, että FinFisherin ohjelmistoja käyttävät kymmenet maat eri puolilla maailmaa, kuten Angola, Bahrain, Bangladesh, Egypti, Etiopia, Gabon, Jordania, Kazakstan, Myanmar, Oman, Qatar, Saudi-Arabia, Turkki ja Marokon tiedustelupalvelut, joita Amnesty International ja Forbidden Stories ovat syyttäneet Pegasus-vakoiluohjelman käyttämisestä toimittajia, ihmisoikeuksien puolustajia, kansalaisyhteiskuntaa ja poliitikkoja vastaan; ottaa huomioon, että ei ole tiedossa, onko vakoiluohjelmien vientiin kaikkiin näihin maihin ollut vientilupa; ottaa huomioon, että Münchenin syyttäjänvirasto on asettanut FinFisherin entisiä johtajia syytteeseen valvontateknologian viennistä Turkkiin ilman vientilupaa;
- AE. ottaa huomioon, että asemessuille ja ISSWorldiin osallistuneiden vakoiluohjelmia markkinoivien määrä osoittaa, että vakoiluohjelmien ja niihin liittyvien tuotteiden ja palvelujen toimittajat ovat voittopuolisesti kolmansista maista ja että huomattavalla osalla niistä on päätoimipaikka Israelissa (esim. NSO Group, Wintego, Quadream ja Cellebrite), ja että tässä yhteydessä on paljastunut merkittäviä tuottajia Intiassa (ClearTrail), Yhdistyneessä kuningaskunnassa (BAE Systems ja Black Cube) ja Yhdistyneissä arabiemiirikunnissa (DarkMatter); toteaa, että Yhdysvaltojen ylläpitämällä vakoiluohjelmien tuottajien mustalla listalla on tuottajia Israelissa (NSO Group ja Candiru), Venäjällä (Positive Technologies) ja Singaporessa (Computer Security Initiative Consultancy PTE LTD.), mikä osaltaan tuo esille sitä, että vakoiluohjelmien tuottajat ovat monesta eri paikasta; ottaa huomioon, että messuille osallistuu myös laaja joukko eurooppalaisia viranomaisia, myös paikallisia poliisivoimia;
- AF. ottaa huomioon, että SEU 4 artiklan 2 kohdassa määrätään, että kansallinen turvallisuus säilyy yksinomaan kunkin jäsenvaltioiden vastuulla;
- AG. ottaa kuitenkin huomioon, että unionin tuomioistuin on todennut (asiassa C-623/17), että ”vaikka jäsenvaltioiden asiana on määrittellä keskeiset turvallisuusasetukset ja toteuttaa niiden sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden varmistamiseen soveltuvat toimenpiteet, pelkästään se, että kansallinen toimenpide on annettu kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi, ei voi johtaa siihen, ettei unionin oikeutta sovelleta, ja vapauttaa jäsenvaltioita velvollisuudesta noudattaa unionin oikeutta”;
- AH. ottaa huomioon, että unionin tuomioistuin on todennut (asiassa C-203/15), että ”henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla 12.7.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/58/EY (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi), sellaisena kuin se on muutettuna 25.11.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/136/EY, 15 artiklan 1 kohtaa, kun se luetaan perusoikeuskirjan 7, 8 ja 11 artiklan sekä 52 artiklan 1 kohdan valossa, on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa rikollisuuden torjumiseksi säädetään kaikkien tilaajien ja rekisteröityjen käyttäjien kaikkien liikenne- ja paikkatietojen yleisestä ja erotuksetta tapahtuvasta säilyttämisestä kaikkien sähköisten viestintävälineiden osalta”;
- AI. ottaa huomioon, että unionin tuomioistuin on todennut (asiassa C-203/15), että ”direktiivin 2002/58/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/136/EY, 15 artiklan 1 kohtaa, kun se luetaan perusoikeuskirjan 7, 8 ja 11 artiklan ja 52 artiklan 1 kohdan valossa, on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa säännellään liikenne- ja paikkatietojen suojausta ja turvaa, erityisesti toimivaltaisten kansallisten viranomaisten oikeutta saada säilytettäviä tietoja, ja jossa ei rikollisuuden torjumisen puitteissa rajoiteta tätä tietojen saantia vain vakavan rikollisuuden torjumisen tarkoitukseen, eikä tietojen saannin edellytykseksi aseteta tuomioistuimen tai riippumattoman hallintoviranomaisten suorittamaa ennakkovalvontaa, eikä vaadita, että kyseessä olevat tiedot säilytetään unionin alueella”;
- AJ. ottaa huomioon, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä tehdään selväksi, että kaiken tarkkailutoiminnan on oltava lainmukaista, sillä on oltava oikeutettu tavoite ja sen on oltava tarpeellista ja oikeasuhteista; toteaa, että oikeudellisen kehyksen on lisäksi tarjottava täsmälliset, tehokkaat ja kattavat suojoitoimet, jotka koskevat tarkkailutoimenpiteiden määräämistä ja täytäntöönpanoa ja mahdollisia oikeussuojakeinoja niitä vastaan, ja että tarkkailutoimenpiteisiin on sovellettava asianmukaista laillisuusvalvontaa ja tehokasta valvontaa⁽²²⁾;
- AK. ottaa huomioon, että yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehtyä Euroopan neuvoston yleissopimusta (yleissopimus N:o 108), joka on äskettäin uudistettu yleissopimukseksi N:o 108+, sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn valtion (kansallisia) turvallisuustarkoituksia varten, puolustus mukaan lukien; ottaa huomioon, että kaikki jäsenvaltiot ovat tämän yleissopimuksen osapuolia;
- AL. ottaa huomioon, että unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluu tärkeitä näkökohtia, jotka liittyvät vakoiluohjelmien käyttöön rikosten ennalta estämiseen, tutkintaan, paljastamiseen tai rikoksiin liittyviin syytetoimiin taikka rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoon, mukaan lukien yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojeleminen tai tällaisten uhkien ehkäisy;

⁽²²⁾ https://www.echr.coe.int/documents/fs_mass_surveillance_eng.pdf

- AM. ottaa huomioon, että perusoikeuskirjassa vahvistetaan edellytykset perusoikeuksien käytön rajoittamiselle ja että sen mukaan perusoikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen ja rajoituksia voidaan suhteellisuusperiaatteen mukaisesti säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia; ottaa huomioon, että vakoiluohjelmia käytettäessä yksityisyyttä koskevaan oikeuteen puuttuminen voi olla niin vakavaa, että yksilöltä itse asiassa riistetään kyseinen oikeus, ja että käyttöä ei voida aina pitää oikeasuhteisena riippumatta siitä, voidaanko toimenpidettä pitää välttämättömänä demokraattisen valtion oikeutettujen tavoitteiden saavuttamiseksi;
- AN. ottaa huomioon, että sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivissä säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava viestinnän luottamuksellisuus; ottaa huomioon, että valvontavälineiden käyttöönotto rajoittaa sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin mukaista oikeutta päätelaiteiden suojaamiseen; toteaa, että tällaiset rajoitukset saattavat vakoiluohjelmia koskevan kansallisen lainsäädännön sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin soveltamisalan piiriin tietojen säilyttämistä koskevan kansallisen lainsäädännön tapaan; toteaa, että tunkeilevan vakoiluohjelmateknologian toistuva käyttöönotto ei olisi unionin oikeusjärjestyksen mukaista;
- AO. ottaa huomioon, että valtiolla on kansainvälisen oikeuden nojalla oikeus tutkia mahdollisia rikoksia ainoastaan omalla lainkäyttöalueellaan ja sen on pyydettävä muilta valtioilta apua, jos tutkintaa joudutaan tekemään muissa valtioissa, paitsi jos tutkinnan suorittaminen muilla lainkäyttöalueilla on perusteltua kansainvälisen sopimuksen tai jäsenvaltioiden tapauksessa unionin oikeuden nojalla;
- AP. ottaa huomioon, että laitteen vakoiluohjelmatarunta ja sitä seuraava tietojen keruu tapahtuvat matkaviestintäpalvelun tarjoajien palvelimien kautta; ottaa huomioon, että ilmaiset verkkovierailut unionissa ovat johtaneet siihen, että henkilöillä on joskus matkaviestintäsopimuksia muista jäsenvaltioista kuin siitä, jossa he asuvat, ja toteaa, että unionin lainsäädännössä ei tällä hetkellä ole oikeusperustaa, joka koskisi tietojen keräämistä toisessa jäsenvaltiossa vakoiluohjelmia käyttämällä;
- AQ. ottaa huomioon, että mielipiteen- ja sananvapauden edistämisestä ja suojelusta vastaava YK:n entinen erityisraportoija David Kaye ⁽²³⁾ ja nykyinen mielipiteen- ja sananvapauden edistämisestä ja suojelusta vastaava YK:n erityisraportoija Irene Khan ⁽²⁴⁾ ovat vaatineet valvontavälineiden käytön, siirron ja myynnin välitöntä keskeyttämistä, kunnes otetaan käyttöön tiukat ihmisoikeustakeet, jotta voidaan säännellä käytäntöjä ja taata, että hallitukset ja muut kuin valtiolliset toimijat käyttävät näitä välineitä laillisin tavoin;
- AR. ottaa huomioon, että on ollut tapauksia, joissa vakoiluohjelmayritykset, etenkin Intellexa, ovat myyneet paitsi salakuuntelu- ja poimintateknologiaa myös koko palvelua, johon viitataan myös ilmauksella "hakkerointi palveluna" tai "aktiivinen kybertiedustelu", ja tarjonneet valvonta- ja salakuunteluteknologiamenetelmien pakettia sekä henkilöstön koulutusta ja teknistä, operatiivista ja menetelmiin liittyvää tukea; ottaa huomioon, että tämä palvelu voisi mahdollistaa sen, että koko valvontaoperaatio on yrityksen hallinnassa ja se voi koota valvontatiedot yhteen; ottaa huomioon, että asiasta vastaavien viranomaisten on lähes mahdotonta valvoa tätä käytäntöä; toteaa, että tämän vuoksi on vaikeaa noudattaa suhteellisuus-, tarpeellisuus-, legitimitettiin-, legaliteetti- ja riittävyysperiaatteita; ottaa huomioon, että Israelin puolustusvientivirasto (DECA) ei salli tätä palvelua; ottaa huomioon, että Kyprosta on käytetty Israelin lainsäädännössä olevien nykyisten rajoitusten kiertämiseen hakkeroinnin tarjoamiseksi palveluna;
- AS. ottaa huomioon, että jäsenvaltioiden on noudatettava julkisia hankintoja koskevaa direktiiviä 2014/24/EU ja puolustusalan hankintoja koskevaa direktiiviä 2009/81/EY; ottaa huomioon, että niiden on perusteltava asianmukaisesti SEUT 346 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukainen poikkeus, koska direktiivissä 2009/81/EY otetaan nimenomaisesti huomioon puolustushankintojen arkaluonteiset piirteet, ja noudatettava julkisia hankintoja koskevaa WTO:n sopimusta, sellaisena kuin se on muutettuna 30. maaliskuuta 2012 ⁽²⁵⁾, jos ne ovat sopimuksen osapuolia;
- AT. ottaa huomioon, että Euroopan tietosuojavaltuutettu on korostanut, että jäsenvaltioiden on noudatettava Euroopan ihmisoikeussopimusta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jossa asetetaan rajoituksia kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä sivistä toteutettaville tarkkailutoimille; toteaa lisäksi, että kun tarkkailutoimia toteutetaan lainvalvontatarkoituksiin, niissä on noudatettava EU:n oikeutta ja erityisesti perusoikeuskirjaa sekä EU:n direktiivejä, kuten sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviä ja lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annettua direktiiviä;

⁽²³⁾ Mielipiteen- ja sananvapauden edistämisestä ja suojelusta vastaavan erityisraportoijan raportti "Surveillance and human rights", A/HRC/41/35, 2019.

⁽²⁴⁾ YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto, "Spyware scandal: UN experts call for moratorium on sale of 'life threatening' surveillance tech".

⁽²⁵⁾ https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gpa_1994_e.htm.

- AU. ottaa huomioon, että on esitetty tietoja, joiden mukaan suuret rahoituslaitokset ovat yrittäneet kannustaa vakoiluohjelmien tuottajia pidättymään asianmukaisten ihmisoikeusnormien ja due diligence -prosessin soveltamisesta ja jatkamaan vakoiluohjelmien myyntiä sortoa harjoittaville hallinnoille;
- AV. ottaa huomioon, että Israel on ollut assosioituneiden maiden kolmanneksi merkittävin Horisontti 2020 -puiteohjelmaan osallistuja; ottaa huomioon, että Israelin kanssa tehdyn Horisontti Eurooppa -sopimuksen kokonaisbudjetti kaudelle 2021–2027 on 95,5 miljardia euroa ⁽²⁶⁾; ottaa huomioon, että näiden unionin ohjelmien kautta on annettu jonkin verran varoja Israelin sotilas- ja turvallisuusalan yritysten käyttöön ⁽²⁷⁾;
- AW. ottaa huomioon, että unionin kehityspolitiikan tärkein lainsäädäntöväline on asetus (EU) 2021/947 ⁽²⁸⁾ (Globaali Eurooppa -asetus) ja että unionin rahoitusta voidaan myöntää varainhoitoasetuksessa tarkoitetuilla rahoitusmuodoilla; ottaa huomioon, että apu voidaan keskeyttää, jos demokratia, ihmisoikeudet tai oikeusvaltioperiaate heikkenevät kolmansissa maissa;
1. korostaa yksityisyyden suojan, ihmisarvoa ja yksityiselämää koskevan oikeuden, oikeuden perhe-elämään, sananvapauden, tiedonvälityksen vapauden, kokoontumis- ja yhdistymisvapauden ja oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kiistämätöntä merkitystä erityisesti yhä digitaalisemmaksi muuttuvassa maailmassa, jossa yhä suurempi osa toiminnastamme tapahtuu verkossa;
 2. on vakaasti sitä mieltä, että näiden perusoikeuksien ja -vapauksien loukkauksilla on keskeinen merkitys perussopimuksissa ja muissa lähteissä asetettujen yhteisten oikeusperiaatteiden kunnioittamisen kannalta ja toteaa, että itse demokratia on uhattuna, koska vakoiluohjelmien käytöllä kansalaisyhteiskuntaa ja toimittajia kohtaan on lamaannuttava vaikutus ja se vaikuttaa vakavasti oikeuteen rauhanomaiseen kokoontumiseen, sananvapauteen ja julkiseen osallistumiseen;
 3. tuomitsee jyrkästi sen, että jäsenvaltioiden hallitukset tai viranomaiset tai valtion laitosten jäsenet käyttävät vakoiluohjelmia seurataksaan, kiristääkseen, pelotellakseen, manipuloidakseen ja arvostellakseen opposition jäseniä, kriittisiä näkemyksiä esittäviä sekä kansalaisyhteiskuntaa, poistaakseen demokraattisen valvonnan ja vapaan lehdistön, manipuloidakseen vaaleja ja heikentääkseen oikeusvaltioperiaatteen toteutumista kohdentamalla toimia tuomareihin, syyttäjiin ja asianajajiin poliittisia tarkoituksia varten;
 4. huomauttaa, että se, että jäsenvaltioiden ja EU:n ulkopuolisten maiden hallitukset käyttävät vakoiluohjelmia laittomasti, vaikuttaa suoraan ja välillisesti unionin toimielimiin ja päätöksentekoprosessiin ja heikentää siten Euroopan unionin demokratian eheyttä;
 5. panee erittäin huolestuneena merkille, että unionin nykyinen hallintorakenne on perustavanlaatuisesti riittämätön vastaamaan demokratiaa, perusoikeuksia ja oikeusvaltiota vastaan unionin sisältä käsin kohdistettuihin hyökkäyksiin ja että monet jäsenvaltiot eivät toteuta juuri mitään toimia; toteaa, että kun nämä seikat ovat uhattuina yhdessä jäsenvaltiossa, vaarassa on koko unioni;
 6. korostaa, että teknologista kehitystä unionissa säätelevissä digitaalisissa normeissa on kunnioitettava perusoikeuksia;
 7. on vakaasti sitä mieltä, että vakoiluohjelmien vienti unionista diktatuureihin ja sortoa harjoittaville hallinnoille, joiden ihmisoikeustilanne on heikko ja joissa kyseisiä välineitä käytetään ihmisoikeusaktivisteja, toimittajia ja hallituksen arvostelijoita vastaan, loukkaa vakavasti perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia ja rikkoo räikeästi unionin vientisääntöjä;
 8. ilmaisee lisäksi huolensa vakoiluohjelmien laittomasta käytöstä ja kaupasta muissa jäsenvaltioissa, sillä kaikki tämä yhdessä on omiaan tekemään unionista vakoiluohjelmateollisuuden kohteen;
 9. on huolestunut siitä, että EU:n ulkopuoliset maat ovat tarkkaileet vakoiluohjelman avulla korkeassa asemassa olevia henkilöitä, ihmisoikeusaktivisteja ja toimittajia unionissa;

⁽²⁶⁾ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/israel-joins-horizon-europe-research-and-innovation-programme-2021-12-06_en

⁽²⁷⁾ <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/extensions/CountryProfile/CountryProfile.html?Country=Israel> <https://elbitsystems.com/products/comercial-aviation/innovation-rd/>

⁽²⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/947, annettu 9. kesäkuuta 2021, naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen – Globaali Eurooppa perustamisesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 466/2014/EU muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1601 ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 480/2009 kumoamisesta (EUVL L 209, 14.6.2021, s. 1).

10. on myös huolissaan ilmeisestä haluttomuudesta tutkia vakoiluohjelmien väärinkäyttöä, olipa epäiltynä jäsenvaltion hallintoelin taikka EU:n ulkopuolisen maan hallintoelin; panee merkille EU:n jäsenvaltioiden johtajiin ja ministereihin ja komissioon sekä kansalaisyhteiskunnan jäseniin, toimittajiin ja poliittisiin vastustajiin kohdistuneiden vakoiluohjelmahyökkäysten oikeudellisen tutkinnan erittäin hitaan edistymisen ja niitä koskevan avoimuuden puutteen;

11. toteaa, että joidenkin jäsenvaltioiden oikeudellisessa kehyksessä ei tarjota täsmällisiä, tehokkaita ja kattavia suojatoimia, jotka koskevat tarkkailutoimenpiteiden määräämistä ja täytäntöönpanoa sekä mahdollisia oikeussuojakeinoja niitä vastaan; toteaa, että tällaisilla toimenpiteillä on oltava oikeutettu tavoite ja niiden on oltava tarpeellisia ja oikeasuhteisia;

12. pitää valitettavana, että jäsenvaltioiden hallitukset, neuvosto ja komissio eivät ole tehneet täysimääräisesti yhteistyötä tutkimuksissa ja jakaneet kaikkia asiaankuuluvia ja merkityksellisiä tietoja auttaakseen tutkintavaliokuntaa täyttämään tehtävänsä, jotka on asetettu sen toimeksiannossa; on tietoinen, että joihinkin näistä tiedoista saatetaan soveltaa tiukkoja oikeudellisia salassapito- ja luottamuksellisuusvaatimuksia; pitää neuvoston yhteistä vastausta täysin riittämättömänä ja SEU 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen vastaisena;

13. toteaa, etteivät jäsenvaltiot eivätkä neuvosto tai komissio ole näyttäneet olevan lainkaan kiinnostuneita tekemään kaikkeaan tutkiakseen täysimääräisesti vakoiluohjelmien väärinkäyttöä ja että ne siten tietoisesti suojelevat unionin jäsenvaltioiden hallituksia, jotka loukkaavat ihmisoikeuksia unionissa ja sen ulkopuolella;

14. toteaa, että Puolassa on tapahtunut erittäin vakavia rikkomuksia ja ilmennyt erittäin vakavia hallinnollisia epäkohtia unionin oikeutta sovellettaessa;

15. pyytää, että Puola

- a) kehottaa valtakunnansyyttäjää käynnistämään tutkinnan vakoiluohjelmien väärinkäytöstä;
- b) palauttaa kiireellisesti riittävät institutionaaliset ja oikeudelliset suojatoimet, mukaan lukien tehokas, velvoittava ennako- ja jälkikäteisvalvonta sekä riippumattomat valvontamekanismit, myös tarkkailutoimien oikeudellinen valvonta; korostaa, että tehokkaan ennakovalvonnan yhteydessä olisi oikeudelle esitetyssä operatiivisen tarkkailutoiminnan toteuttamista koskevassa pyynnössä sekä tällaista tarkkailutoimintaa koskevassa oikeuden määräyksessä perusteltava ja ilmoitettava selkeästi tarkkailutoimintaan käytettävät tekniset keinot ja että tehokkaan jälkikäteisvalvonnan yhteydessä olisi otettava käyttöön velvollisuus ilmoittaa tarkkailutoiminnan kohteena olevalle henkilölle operatiivisen tarkkailutoiminnan aikana saatujen tietojen käsittelystä, käsittelyn kestosta ja laajuudesta sekä käsittelytavasta;
- c) hyväksyy johdonmukaista lainsäädäntöä, jolla suojellaan kansalaisia riippumatta siitä, onko operatiivinen tarkkailutoiminta syyttäjälaitoksen, tiedustelupalvelun tai muun valtion elimen suorittamaa;
- d) noudattaa perustuslakituomioistuimen päätöstä vuoden 1990 poliisilaista;
- e) noudattaa Venetsian komission lausuntoa vuoden 2016 poliisilaista;
- f) noudattaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen eri tuomioita, kuten asiassa Roman Zakharov v. Venäjä vuonna 2015 annettua tuomiota, jossa korostetaan tiukkojen tarkkailutoimintaa koskevien kriteerien, tuomioistuimen asianmukaisen luvan sekä valvonnan tarvetta, merkityksettömien tietojen välitöntä tuhoamista, kiireellisten menettelyjen oikeudellista valvontaa ja kohteena oleville henkilöille ilmoittamista koskevaa vaatimusta, sekä asiassa Klass ym. v. Saksa vuonna 1978 annettua tuomiota, jossa todetaan, että tarkkailutoiminta on katsottava riittävän tärkeäksi, jotta se edellyttäisi tällaista yksityisyyden loukkausta;
- g) noudattaa kaikkia Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioita, jotka liittyvät oikeuslaitoksen riippumattomuuteen ja EU:n oikeuden ensisijaisuuteen;
- h) peruuttaa rikosprosessilain muuttamisesta vuonna 2016 uudelleen kirjoitetun lain 168 a artiklan;
- i) palauttaa oikeuslaitoksen täyden riippumattomuuden ja kunnioittaa kaikkien asiaankuuluvien valvontaelinten, kuten oikeusasiamiehen, henkilötietojen suojasta vastaavan viraston johtajan ja ylimmän tarkastusviraston lakisääteisiä valtuuksia, jotta varmistetaan, että kaikkien valvontaelinten kanssa tehdään täysimääräistä yhteistyötä ja että niillä on täysimääräinen pääsy tietoihin ja että kaikille kohteena oleville henkilöille annetaan täysimääräisesti tietoa;

- j) ottaa kiireellisesti käyttöön järjestelmän, jossa käsiteltävät asiat jaetaan sattumanvaraisesti tuomioistuinten tuomareille kunkin toimitetun kanteen osalta, myös viikonloppuisin ja tavanomaisen työajan ulkopuolella, jotta tiedustelupalvelu ei pääse valitsemaan "suotuisia tuomareita", ja takaa tällaisen järjestelmän avoimuuden muun muassa asettamalla tuomareiden sattumanvaraiseen jakamiseen käytettävän algoritmin julkisesti saataville;
- k) palauttaa perinteisen parlamentaarisen valvonnan järjestelmän, jossa oppositiopuolue toimii erikoisyksiköiden parlamentaarisen valvontavaliokunnan (KSS) puheenjohtajana;
- l) selvittää pikaisesti vakoiluohjelmien väärinkäyttöön Puolassa liittyvää tilannetta, jotta tulevien vaalien rehellisyyteen ei liity epäilyksiä;
- m) panee asianmukaisesti täytäntöön direktiivin (EU) 2016/680 (lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annettu direktiivi) ja varmistaa, että tietosuojaviranomaisella on valtuudet valvoa henkilötietojen käsittelyä, josta vastaavat muun muassa korruptiontorjunnan keskusviraston ja kansallisen turvallisuuden viraston kaltaiset viranomaiset;
- n) panee täytäntöön väärinkäytösten paljastajia koskevan direktiivin;
- o) pidättyy hyväksymästä sähköistä viestintää koskevien uusien lakien yhteydessä säännöksiä, jotka ovat Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaisia;
- p) varmistaa tehokkaiden oikeussuojakeinojen saatavuuden sellaisille Puolan kansalaisille, joihin Puolan perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa ristiriidassa olevien lakien täytäntöönpano vaikuttaa;
- q) kehottaa Europolia tutkimaan kaikki vakoiluohjelmien väitetyt väärinkäyttötapaukset;
- r) takaa lakien riippumattoman perustuslainmukaisuuden valvonnan Puolassa;
- s) palauttaa valtakunnansyyttäjän aseman riippumattomuuden oikeusministeristä sen takaamiseksi, että poliittiset näkökohdat eivät vaikuta väitettyjä perusoikeuksien loukkauksia koskeviin tutkimuksiin;

16. kehottaa komissiota arvioimaan rikosten ehkäisemisen ja torjunnan yhteydessä käsiteltävien henkilötietojen suojasta vuonna 2018 annetun Puolan lain yhteensopivuutta lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annetun EU:n direktiivin kanssa ja aloittamaan tarvittaessa rikkomusmenettelyn;

17. toteaa, että Unkarissa on tapahtunut erittäin vakavia rikkomuksia ja ilmennyt erittäin vakavia hallinnollisia epäkohtia unionin oikeutta sovellettaessa;

18. pyytää, että Unkari

- a) palauttaa kiireellisesti riittävät institutionaaliset ja oikeudelliset suojaustoimet, mukaan lukien tehokas, velvoittava ennakko- ja jälkikäteisvalvonta sekä riippumattomat valvontamekanismit, myös tarkkailutoimien oikeudellinen valvonta; korostaa, että tehokkaan ennakkovalvonnan yhteydessä olisi oikeudelle esitetyssä operatiivisen tarkkailutoiminnan toteuttamista koskevassa pyynnössä sekä tällaista tarkkailutoimintaa koskevassa oikeuden määräyksessä perusteltava ja ilmoitettava selkeästi tarkkailutoimintaan käytettävät tekniset keinot ja että tehokkaan jälkikäteisvalvonnan yhteydessä olisi otettava käyttöön velvollisuus ilmoittaa tarkkailutoiminnan kohteena olevalle henkilölle operatiivisen tarkkailutoiminnan aikana saatujen tietojen käsittelystä, käsittelyn kestosta ja laajuudesta sekä käsittelevästä;
- b) noudattaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen eri tuomioita, kuten asiassa Roman Zakharov v. Venäjä vuonna 2015 annettua tuomiota, jossa korostetaan tiukkojen tarkkailutoimintaa koskevien kriteerien, tuomioistuimen asianmukaisen luvan sekä valvonnan tarvetta, merkityksettömien tietojen välitöntä tuhoamista, kiireellisten menettelyjen oikeudellista valvontaa ja kohteena oleville henkilöille ilmoittamista koskevaa vaatimusta, sekä asiassa Klass ym. v. Saksa vuonna 1978 annettua tuomiota, jossa todetaan, että tarkkailutoiminta on katsottava riittävän tärkeäksi, jotta se edellyttäisi tällaista yksityisyyden loukkausta, ja esitetään vaatimus tarkkailutoiminnan kohteena oleville henkilöille ilmoittamisesta;
- c) noudattaa kaikkia Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioita, jotka liittyvät oikeuslaitoksen riippumattomuuteen ja EU:n oikeuden ensisijaisuuteen;
- d) palauttaa riippumattomat valvontaelimet Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiassa Hüttl v. Unkari antaman tuomion mukaisesti, jossa tuomioistuin toteaa, että kansallinen tietosuoja- ja tiedonvapausviranomainen ei kykene valvomaan itsenäisesti vakoiluohjelmien käyttöä, koska tiedustelupalvelu voi salassapitovelvollisuuden perusteella evätä oikeuden tutustua tiettyihin asiakirjoihin;

- e) palauttaa oikeuslaitoksen ja kaikkien asiaankuuluvien valvontaelinten, kuten oikeusasiamiehen ja tietosuojaviranomaisten, täyden riippumattomuuden, jotta varmistetaan, että kaikkien valvontaelinten kanssa tehdään täysimääräistä yhteistyötä ja että niillä on täysimääräinen pääsy tietoihin ja että kaikille kohteena oleville henkilöille annetaan täysimääräisesti tietoa;
- f) palauttaa riippumattomat työntekijät johtaviin tehtäviin valvontaelimissä, kuten perustuslakituomioistuimessa, korkeimmassa oikeudessa, tilintarkastustuomioistuimessa, syyttäjälaitoksessa, Unkarin keskuspankissa ja kansallisessa vaalilautakunnassa;
- g) panee täytäntöön väärinkäytösten paljastajia koskevan direktiivin;
- h) kehottaa Europolia tutkimaan kaikki vakoiluohjelmien väitetyt väärinkäyttötapaukset;
- i) pidättyy hyväksymästä sähköistä viestintää koskevien uusien lakien yhteydessä säännöksiä, jotka ovat Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaisia;
- j) varmistaa tehokkaiden oikeussuojakeinojen saatavuuden sellaisille Unkarin kansalaisille, joihin Unkarin perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa ristiriidassa olevien lakien täytäntöönpano vaikuttaa;
19. toteaa, että Kreikassa on tapahtunut rikkomuksia ja ilmennyt hallinnollisia epäkohtia unionin oikeutta sovellettaessa;
20. pyytää, että Kreikka
- a) palauttaa kiireellisesti ennalleen institutionaaliset ja oikeudelliset suoja-toimet ja vahvistaa niitä, mukaan lukien tehokas ennakko- ja jälkikäteisvalvonta sekä riippumattomat valvontamekanismit;
- b) peruuttaa kiireellisesti kaikki vientiluvat, jotka eivät ole täysin kaksikäyttötuoteasetuksen mukaisia, ja tutkii väitteet laittomasta viennistä muun muassa Sudaniin;
- c) varmistaa, että viranomaiset voivat vapaasti ja esteettä tutkia kaikki vakoiluohjelmien käyttöä koskevat väitteet;
- d) peruuttaa kiireellisesti lakiin 2472/1997 tehdyn muutoksen 826/145, jolla poistettiin Kreikan viestintäturvallisuudesta ja yksityisyydestä vastaavan viranomaisen (ADAE) mahdollisuus ilmoittaa kansalaisille viestinnän luottamuksellisuuden poistamisesta; muuttaa lakia 5002/2022 siten, että palautetaan kohteena olevien henkilöiden oikeus saada pyynnöstä välittömästi tietoa, kun tarkkailutoiminta on saatu päätökseen, ja korjaa muita säännöksiä, jotka heikentävät suoja-toimia, valvontaa ja vastuuvollisuutta;
- e) palauttaa oikeuslaitoksen ja kaikkien asiaankuuluvien valvontaelinten, kuten oikeusasiamiehen ja tietosuojaviranomaisten, täyden riippumattomuuden ja kunnioittaa täysimääräisesti ADAEn riippumattomuutta, jotta varmistetaan, että kaikkien valvontaelinten kanssa tehdään täysimääräistä yhteistyötä ja että niillä on täysimääräinen pääsy tietoihin ja että kaikille kohteena oleville henkilöille annetaan täysimääräisesti tietoa;
- f) varmistaa, että ADAE voi perustaa sähköisen arkiston tehtävänsä suorittamiseksi;
- g) selventää pikaisesti vakoiluohjelmien väärinkäyttöön Kreikassa liittyvää tilannetta, jotta tulevien vaalien rehellisyyteen ei liity epäilyksiä;
- h) kumoaa vuonna 2019 tehdyn lainsäädäntömuutoksen, jolla Kreikan kansallinen tiedustelupalvelu EYP asetettiin pääministerin välittömään määräysvaltaan; varmistaa perustuslailliset takeet ja sallii toimintansa parlamentaarisen valvonnan vetoamatta tietojen luottamuksellisuutta koskevaan tekosyyhyyn;
- i) varmistaa Kreikan kansallisen avoimuusviranomaisen EAD:n johdon riippumattomuuden;
- j) varmistaa, että oikeuslaitoksella on kaikki tarvittavat keinot ja tuki käytössään vakoiluohjelmien väitetyt väärinkäytön johdosta toteutettavaa tutkintaa varten, ja takavarikoi fyysisiä todisteita vakoiluohjelmatartuntoihin liittyvistä asiamiehistä, välittäjäryityksistä ja vakoiluohjelmien myyjistä;
- k) pyytää Europolia osallistumaan välittömästi tutkintaan;
- l) pidättyy puuttumasta poliittisesti ylimmän syyttäjän työhön;
21. toteaa, että Espanjan sääntelykehys on kaiken kaikkiaan perussopimuksissa asetettujen vaatimusten mukainen; huomauttaa kuitenkin, että joitakin uudistuksia tarvitaan ja että käytännön täytäntöönpanon on oltava täysin linjassa perusoikeuksien kanssa ja varmistettava julkisen osallistumisen suojeleminen;

22. pyytää siksi, että Espanja
- a) suorittaa kattavan, oikeudenmukaisen ja tehokkaan tutkinnan, jossa tehdään täysimääräisesti selkoa kaikista vakoiluohjelmien käyttöä koskevista väitetyistä tapauksista, myös niistä 47 tapauksesta, joiden osalta on edelleen epäselvää, kohdensiko Espanjan kansallinen tiedustelupalvelu CNI kyseisiin henkilöihin toimia tuomioistuimen määräyksellä tai oliko jokin muu viranomainen saanut tuomioistuimen antamia määräyksiä, jotta heihin voidaan kohdentaa toimia laillisesti, samoin kuin vakoiluohjelman käytöstä pääministeriä ja hallituksen jäseniä vastaan, ja esittää tulokset mahdollisimman laajasti sovellettavien lakien mukaisesti;
 - b) antaa kohteena olleille henkilöille asianmukaisen mahdollisuuden tutustua ylimmän tuomioistuimen CNI:lle antamaan lupaan kohdentaa toimia 18 henkilöön;
 - c) tekee tuomioistuinten kanssa yhteistyötä varmistaakseen, että henkilöillä, joita on tarkkailtu vakoiluohjelman avulla, on käytössään todelliset ja merkitykselliset oikeussuojakeinot ja että oikeudelliset tutkimukset saatetaan viipymättä päätökseen puolueettomasti ja perusteellisesti ja että tätä varten osoitetaan riittävästi resursseja;
 - d) käynnistää CNI:n oikeudellisen kehityksen uudistuksen, kuten toukokuussa 2022 ilmoitettiin;
 - e) pyytää tutkimuksiin mukaan Europolin, joka voisi tarjota teknistä asiantuntemusta;
23. toteaa, että on näyttöä siitä, että Kyproksessa on esiintynyt hallinnollisia epäkohtia EU:n kaksikäyttötuoteasetusta sovellettaessa, ja että asiaa on tutkittava tarkasti;
24. pyytää, että Kypros
- a) arvioi perusteellisesti kaikki vakoiluohjelmille myönnettyt vientiluvat ja tarvittaessa kumoaa ne;
 - b) arvioi perusteellisesti vakoiluohjelmamateriaalin lähettämistä EU:n sisämarkkinoilla jäsenvaltioiden välillä ja kartoittaa eri israelilaisyriä tai Israelin kansalaisten omistuksessa ja hallinnassa olevia yrityksiä, jotka on rekisteröity Kyproksessa ja jotka ovat mukana tällaisessa toiminnassa;
 - c) luovuttaa erityistutkijan raportin ns. Spyware Van -tapauksesta, kuten valiokunta pyysi virallisella vierailullaan Kyproksessa;
 - d) tutkii perusteellisesti Europolin avustuksella kaikki väitteet vakoiluohjelmien laittomasta käytöstä ja viennistä, erityisesti toimittajia, asianajajia, kansalaisyhteiskunnan toimijoita ja Kyproksen kansalaisia vastaan;
25. katsoo, että myös joidenkin muiden jäsenvaltioiden tilanne antaa aiheuta huoleen, erityisesti kun otetaan huomioon, että vakoiluohjelmateollisuus on kannattavaa ja laajenevaa ja se hyötyy unionin hyvästä maineesta, sisämarkkinoista ja vapaasta liikkuvuudesta, mikä mahdollistaa sen, että joistakin jäsenvaltioista, kuten Kypros ja Bulgaria, voi tulla vakoiluohjelmien viennin keskus, josta näitä ohjelmia viedään sortoa harjoittaville hallinnoille kaikkialla maailmassa;
26. katsoo sen, että jotkin kansalliset viranomaiset laiminlyövät unionin kansalaisten asianmukaisen suojelun tai kieltäytyvät siitä, samoin kuin sääntelyaukkojen olemassaolon ja asianmukaisten oikeudellisten välineiden puutteen osoittavan riittävän selvästi, että unionin tason toimet ovat välttämättömiä sen varmistamiseksi, että perussopimusten määräyksiä ja unionin lainsäädäntöä noudatetaan, jotta turvataan kansalaisten oikeus elää turvallisessa ympäristössä, jossa kunnioitetaan ihmisarvoa, yksityisyydensuojaa, tietosuojaa ja omaisuudensuojaa, kuten edellytetään direktiivissä 2012/29/EU, jonka mukaan jokaisella rikoksen uhrilla on oikeus saada tukea ja suojelua omien yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti;
27. toteaa, että unionin oikeuden soveltamisessa on esiintynyt vakavia puutteita, kun komissio ja Euroopan ulkosuhdehallinto (EUH) ovat antaneet tukea EU:n ulkopuolisille maille, mukaan lukien muun muassa kymmenen tällaista maata Sahelin alueella, jotta ne voivat kehittää valvontavalmiuksiaan ⁽²⁹⁾;
28. katsoo, että vakoiluohjelmien kauppaa ja käyttöä on säänneltävä tiukasti; toteaa kuitenkin, että lainsäädäntöprosessi saattaa viedä aikaa, kun taas väärinkäyttö on saatava loppumaan välittömästi; kehottaa ottamaan käyttöön ehtoja vakoiluohjelmien lailliselle käytölle, myynnille, hankinnalle ja siirrolle; vaatii, että voidakseen jatkaa vakoiluohjelmien käyttöä jäsenvaltioiden on täytettävä kaikki seuraavat ehdot viimeistään 31. joulukuuta 2023:

⁽²⁹⁾ Päätös asiassa 1904/2021/MHZ, saatavilla osoitteessa <https://www.ombudsman.europa.eu/fi/decision/fi/163491>.

- a) toimivaltaiset lainvalvonta-, syyttäjä- ja oikeusviranomaiset tutkivat ja ratkaisevat viipymättä kaikki vakoiluohjelmien väitettyä väärinkäyttöä koskevat tapaukset;
- b) ne todistavat, että vakoiluohjelmien käyttöön sovellettava kehys on Venetsian komission normien sekä Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiaankuuluvan oikeuskäytännön mukainen;
- c) ne sitoutuvat nimenomaisesti ottamaan Europolin mukaan Europol-asetuksen 4, 5 ja 6 artiklan mukaisesti vakoiluohjelmien laitonta käyttöä koskevien väitteiden tutkintaan; ja
- d) kaikki sellaiset vientiluvat kumotaan, jotka eivät ole täysin kaksikäyttötuoteasetuksen mukaisia;

29. katsoo, että komission on arvioitava ehtojen täyttymistä 30. marraskuuta 2023 mennessä; katsoo lisäksi, että arvioinnin tulokset on julkaistava julkisessa raportissa;

30. korostaa, että perusoikeuksien ja demokratian suojeleminen on välttämätöntä, vaikka vakavan rikollisuuden ja terrorismin torjunta ja valmiudet siihen ovat ratkaisevan tärkeitä jäsenvaltioiden kannalta; korostaa lisäksi, että vakoiluohjelmien käytön jäsenvaltioissa on oltava oikeasuhteista, se ei saa olla mielivaltaista ja tarkkailutoiminta on sallittava vain kapeasti ennalta määrättyissä olosuhteissa; katsoo, että tehokkaat ennakkomekanismit oikeudellisen valvonnan varmistamiseksi ovat ratkaisevan tärkeitä yksilön vapauksien suojelemisen kannalta; toteaa, että yksilön oikeuksia ei saa vaarantaa sallimalla rajoittamattomat mahdollisuudet tarkkailutoimintaan; korostaa, että oikeuslaitoksen kyky suorittaa merkityksellistä ja tehokasta jälkikäteisvalvontaa kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä syistä toteutettavaa tarkkailutoimintaa koskevien pyyntöjen yhteydessä on myös tärkeä, jotta voidaan varmistaa, että hallitusten suhteeton vakoiluohjelmien käyttö voidaan kyseenalaistaa;

31. korostaa, että vakoiluohjelmien käyttöä lainvalvontatarkoituksiin olisi säänneltävä suoraan toimenpiteillä, jotka perustuvat oikeudellista yhteistyötä rikosoikeuden alalla koskevaan SEUT 5 osaston 4 lukuun; korostaa, että EU:hun tuotavien ja muulla tavoin markkinoille saatettavien vakoiluohjelmien kokoonpanoa olisi säänneltävä SEUT 114 artiklaan perustuvalla toimenpiteellä; toteaa, että vakoiluohjelmien käyttöä kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tarkoituksia varten voidaan säännellä vain välillisesti esimerkiksi perusoikeuksien ja tietosuoja koskevien sääntöjen avulla;

32. katsoo, että vakoiluohjelmien käytön kansainvälisen ja EU:n laajuisen ulottuvuuden vuoksi tarvitaan koordinoitua ja avointa EU-tason valvontaa, jotta voidaan varmistaa paitsi EU:n kansalaisten suojeleminen myös vakoiluohjelman avulla kerätyn todistusaineiston pätevyys rajatylittävissä tapauksissa, ja että on selvä tarve yhteisille SEUT 5 osaston 4 lukuun perustuville EU:n normeille, joilla säännellään vakoiluohjelmien käyttöä jäsenvaltioiden elimissä ja joissa hyödynnetään unionin tuomioistuimen, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen, Venetsian komission ja perusoikeusviraston⁽³⁰⁾ vahvistamia normeja; katsoo, että kyseisten EU:n normien olisi katettava ainakin seuraavat seikat:

- a) vakoiluohjelmien suunniteltu käyttö olisi sallittava ainoastaan poikkeus- ja erityistapauksissa kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi ja sen edellytyksenä olisi oltava puolueettoman ja riippumattoman oikeusviranomaisen tai muun riippumattoman demokraattisen valvontaelimen antama tehokas, velvoittava ja merkityksellinen ennakkolupa, ja viranomaisella on oltava oikeus tutustua kaikkiin asiaankuuluviin tietoihin ja suunnitellun toimenpiteen tarpeellisuus ja oikeasuhteisuus on osoitettava;
- b) vakoiluohjelman avulla tapahtuvan tarkkailun olisi kestettävä vain niin kauan kuin se on ehdottoman välttämätöntä, tuomioistuimen etukäteen antamassa luvassa olisi määriteltävä tarkka soveltamisala ja kesto jokaisen laitteen osalta, johon hankitaan pääsy, ja hakkerointia voidaan jatkaa pidempään vain, jos siihen on saatu tuomioistuimelta uusi erillinen lupa, jossa täsmennetään jatkamisen kesto, sillä vakoiluohjelmien luonne mahdollistaa tarkkailun takautuvasti; jäsenvaltioiden viranomaisten olisi lisäksi kohdistettava toimet ainoastaan yksittäisiin loppukäyttäjien laitteisiin tai tileihin ja pidättäydyttävä murtautumasta internet- ja teknologiapalvelujen tarjoajien palveluihin, jotta vältytään vaikuttamasta muihin käyttäjiin kuin kohteisiin;
- c) vakoiluohjelmien käyttöä koskeva lupa voidaan myöntää vain poikkeustapauksissa ja ainoastaan tutkittaessa rajattuun ja tyhjentävään luetteloon kuuluvia selkeästi ja täsmällisesti määriteltyjä vakavia rikoksia, jotka ovat todellinen uhka kansalliselle turvallisuudelle, ja vakoiluohjelmia saa käyttää ainoastaan sellaisia henkilöitä kohtaan, joiden osalta on riittävästi viitteitä siitä, että he ovat tehneet tai aikovat tehdä tällaisia vakavia rikoksia;

⁽³⁰⁾ Euroopan unionin perusoikeusvirasto, "Tiedustelupalvelujen tarkkailutoiminta: perusoikeuksien turvaaminen ja oikeussuojakeinot Euroopan unionissa – Osa II – Tiivistelmä, 2017, <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/surveillance-intelligence-services-fundamental-rights-safeguards-and-remedies-eu>.

- d) tietoja, joita suojaavat erioikeus tai koskemattomuus, jotka koskevat henkilöryhmiä (kuten poliitikot, lääkärit jne.) tai erikseen suojattuja suhteita (kuten asianajosalaisuus), tai rikosoikeudellisen vastuun määrittelyä ja rajoittamista koskevat säännöt, jotka liittyvät lehdistön vapauteen ja ilmaisuvapauteen muissa tiedotusvälineissä, ei saa hakea vakoiluohjelmilla, jollei siihen ole riittäviä oikeudellisen valvonnan nojalla vahvistettuja perusteita, jotka vahvistavat osallistumisen rikolliseen toimintaan tai kansalliseen turvallisuuteen liittyviin asioihin, mihin olisi sovellettava yhteistä kehystä;
- e) vakoiluohjelmateknologian avulla tapahtuvaa tarkkailutoimintaa varten on laadittava erityiset säännöt, koska teknologia mahdollistaa rajoittamattoman takautuvan pääsyn viesteihin, tiedostoihin ja metatietoihin;
- f) jäsenvaltioiden olisi julkaistava vähintään hyväksytyjen ja hylättyjen tarkkailutoimintaa koskevien pyyntöjen määrä sekä tutkinnan tyyppi ja tarkoitus ja rekisteröitävä kukin tutkinta anonyymisti kansalliseen rekisteriin yksilöllisellä tunnisteella, jotta se voidaan tutkia, jos epäillään väärinkäyttöä;
- g) kansallisten valvontaelinten olisi raportoitava jäsenvaltioille, minkä jälkeen jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava näistä tiedoista komissiolle säännöllisesti; komission olisi käytettävä näitä tietoja oikeusvaltiota koskevassa vuosikertomuksessaan, jotta vakoiluohjelmien käyttöä jäsenvaltioissa voidaan vertailla;
- h) tarkkailun kohteena olleen henkilön oikeus saada tieto tarkkailusta: kun tarkkailutoiminta on päättynyt, viranomaisten olisi annettava henkilölle tieto, että viranomaiset ovat tarkkailleet häntä vakoiluohjelman avulla, mukaan lukien tieto tarkkailun ajankohdasta ja kestosta, tarkkailuoperaatiota varten annetusta määräyksestä, saaduista tiedoista, siitä, miten kyseisiä tietoja on käytetty ja mitkä toimijat ovat käyttäneet niitä, tietojen poistamispäivästä sekä oikeudesta turvautua toimivaltaisten viranomaisten tarjoamiin hallinnollisiin ja oikeudellisiin muutoksenhakukeinoihin ja niiden käytännön järjestelyistä; toteaa, että tämä tieto olisi lähetettävä ilman aiheetonta viivytystä, ellei riippumaton oikeusviranomainen myönnä ilmoittamismääräaikaan pidennystä sellaisessa tapauksessa, että välittömästi ilmoittaminen vaarantaisi vakavasti tarkkailutoiminnan tarkoituksen;
- i) sellaisen muun henkilön kuin tarkkailun kohteena olleen henkilön oikeus saada tieto tarkkailusta, jonka tietoihin on päästy: kun aika, joksi tarkkailutoiminnalle oli annettu lupa, on päättynyt, viranomaisten olisi annettava niille henkilöille tieto, joiden oikeutta yksityisyyteen on loukattu vakavasti vakoiluohjelman käytöllä mutta jotka eivät olleet operaation kohteena; viranomaisten olisi annettava tälle henkilölle tieto, että viranomaiset ovat päässeet hänen tietoihinsa, tieto tarkkailun ajankohdasta ja kestosta, tarkkailuoperaatiota varten annetusta määräyksestä, saaduista tiedoista, siitä, miten kyseisiä tietoja on käytetty ja mitkä toimijat ovat käyttäneet niitä, sekä tietojen poistamispäivästä; toteaa, että tämä tieto olisi lähetettävä ilman aiheetonta viivytystä, ellei riippumaton oikeusviranomainen myönnä ilmoittamismääräaikaan pidennystä sellaisessa tapauksessa, että välittömästi ilmoittaminen vaarantaisi vakavasti tarkkailutoiminnan tarkoituksen;
- j) vakoiluohjelmien käytön tehokas, velvoittava ja riippumaton jälkikäteisvalvonta, josta vastuussa olevilla elimillä on oltava kaikki tarvittavat keinot ja valtuudet harjoittaa merkityksellistä valvontaa, mihin on yhdistettävä parlamentaarinen valvonta, joka perustuu siihen, että valvojat tulevat eri puolueista, sekä asianmukaiseen turvallisuus selvitykseen ja täysimääräiseen tiedonsaantiin, jotta voidaan varmistaa, että tarkkailutoiminta on toteutettu laillisesti ja oikeasuhteisesti, minkä lisäksi arkaluonteisten luottamuksellisten tietojen parlamentaarista valvontaa olisi helpotettava tarvittavan infrastruktuurin, prosessien ja turvallisuus selvitysten avulla; kansallisen turvallisuuden käsitteen määritelmästä tai rajaamisesta riippumatta kansallisten valvontaelinten on oltava toimivaltaisia koko kansallisen turvallisuuden soveltamisalan osalta;
- k) oikeudenmukaisen menettelyn ja oikeudellisen valvonnan peruseräkkeiden on oltava keskeisellä sijalla vakoiluohjelmia koskevassa järjestelmässä;
- l) suorien ja epäsuorien kohteiden kannalta merkitykselliset oikeussuojakeinot ja se, että henkilöillä, jotka väittävät tarkkailutoiminnan vaikuttaneen heihin haitallisesti, on oltava mahdollisuus käyttää oikeussuojakeinoja riippumattoman elimen välityksellä; kehottaa siksi ottamaan käyttöön valtion viranomaisia koskevan ilmoittamisvelvollisuuden, mukaan lukien asianmukaiset määräajat ilmoittamiselle, jolloin valvonnasta on ilmoitettava, kun turvallisuusuhka on ohi;
- m) oikeussuojakeinojen on oltava tehokkaita sekä lainsäädännön että käytännön tasolla ja niiden on oltava tiedossa ja käytettävissä; korostaa, että kyseiset oikeussuojakeinot edellyttävät riippumattoman valvontaelimen suorittamaa nopeaa, perusteellista ja puolueetonta tutkintaa ja että tällä elimellä olisi oltava pääsy kaikkiin asiaankuuluviin tietoihin sekä asiantuntemus ja tekniset valmiudet käsitellä niitä, jotta voidaan määrittää, onko viranomaisten tekemä henkilön turvallisuusarviointi luotettava ja oikeasuhteinen; tapauksissa, joissa väärinkäyttö on todennettu, olisi sovellettava asianmukaisia rikosoikeudellisia tai hallinnollisia seuraamuksia jäsenvaltioiden asiaa koskevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti;

- n) on parannettava kohteena olevien henkilöiden mahdollisuutta käyttää maksutta teknologista asiantuntemusta tässä vaiheessa, sillä teknisten prosessien, kuten rikosteknisten analyysien, parempi saatavuus ja kohtuuhintaisuus antaisivat uhreille mahdollisuuden esittää vankempia kanteita tuomioistuimissa ja parantaisivat kohteena olevien henkilöiden edustusta tuomioistuimissa kehittämällä oikeudelliseen edustukseen ja oikeuslaitokseen liittyviä teknisiä valmiuksia, jotta voidaan paremmin neuvoa kohteena olevia henkilöitä, tunnistaa rikkomukset, parantaa vakoiluohjelmien väärinkäytön valvontaa ja siihen liittyvää vastuuvuorollisuutta;
- o) on vahvistettava puolustautumisoikeutta ja oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaa oikeutta varmistamalla, että rikoksista syytettyjen sallitaan tarkistaa heitä vastaan käytettyjen todisteiden oikeellisuus, aitous, luotettavuus ja jopa laillisuus ja heille annetaan siihen mahdollisuus, ja torjuttava näin ollen mahdollinen kansallisten puolustussalaisuutta koskevien sääntöjen yleinen soveltaminen;
- p) tarkkailutoiminnan aikana viranomaisten olisi poistettava kaikki tiedot, jotka ovat epäolennaisia luvan saaneen tutkinnan kannalta, ja sen jälkeen, kun tarkkailutoiminta ja tutkinta, joita varten lupa myönnettiin, on päättynyt, viranomaisten olisi poistettava tiedot ja mahdolliset niihin liittyvät asiakirjat, kuten kyseisen ajanjakson aikana tehdyt muistiinpanot, ja poisto on kirjattava ja sen on oltava tarkastettavissa;
- q) vakoiluohjelmilla saatujen asiaa koskevien tietojen olisi oltava ainoastaan valtuutettujen viranomaisten saatavilla ja ainoastaan tarkkailuoperaatiota varten; tämä pääsy tietoihin olisi rajoitettava tiettyyn ajanjaksoon, joka määrittellään oikeudellisessa menettelyssä;
- r) on vahvistettava vähimmäisvaatimukset, jotka koskevat yksilöiden oikeuksia rikosoikeudellisissa menettelyissä vakoiluohjelmien avulla kerättyjen todisteiden hyväksyttävyydestä; sellaisten väriin tai manipuloitujen tietojen mahdollisuus, jotka on tuotettu vakoiluohjelmien käyttöönoton (toisena henkilönä esiintyminen) seurauksena, on sisällytettävä rikosprosessioikeuteen;
- s) jäsenvaltioiden on ilmoitettava toisilleen, jos toisen jäsenvaltion kansalaisia tai asukkaita tai toimijan matkapuhelinnumeroa tarkkaillaan toisessa jäsenvaltiossa;
- t) valvontaohjelmistoon on sisällytettävä merkitys, jotta valvontaelimet voivat yksiselitteisesti tunnistaa käyttöönottajaa, jos epäillään väärinkäyttöä; jokaisen vakoiluohjelmien käyttöönottoon liittyvän pakollisen allekirjoituksen olisi koostuttava vastuviranomaisen yksilöllisestä merkinnästä, käytetyn vakoiluohjelman tyypistä ja anonymisoidusta tapausnumerosta;
33. kehottaa jäsenvaltioita järjestämään julkisia kuulemisia sidosryhmien kanssa, varmistamaan lainsäädäntöprosessin avoimuuden ja sisällyttämään vakoiluohjelmien käyttöä ja myyntiä koskevan uuden lainsäädännön valmisteluun EU:n normit ja suojatoimet;
34. korostaa, että ainoastaan sellaisia vakoiluohjelmia voidaan saattaa sisämarkkinoille ja kehittää ja käyttää unionissa, jotka on suunniteltu siten, että ne mahdollistavat vakoiluohjelmien toimivuuden lainsäädäntökehyksen mukaisesti, kuten 32 kohdassa on esitetty; toteaa, että tällaisella vakoiluohjelmien markkinoille saattamista koskevalla sääntelyllä, jossa säädetään sisäenrakennetusta oikeusvaltioperiaatteesta SEUT 114 artiklan perusteella, unionin kansalaisten pitäisi saada korkeatasoinen suoja; pitää perusteettomana, että vaikka kaksikäyttötuoteasetus on vuodesta 2021 lähtien tarjonnut EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisille suojaa vakoiluohjelmien vienniltä EU:sta, EU:n kansalaisille ei tarjota vastaavaa suojelua;
35. katsoo, että EU:ssa toimivat yrityksen voivat myydä ja hankkia vain salakuuntelu- ja poimintateknologiaa, eivät "hakkerointia palveluna", johon sisältyy valvontateknologian teknisen, operatiivisen ja menetelmiin liittyvän tuen tarjoaminen ja joka mahdollistaa sen, että palveluntarjoaja saa pääsyn kohtuuttoman suureen määrään dataa, mikä on ristiriidassa suhteellisuus-, tarpeellisuus-, legitimitetti-, legaliteetti- ja riittävyysperiaatteiden kanssa; kehottaa komissiota esittämään tähän asiaan liittyvän lainsäädäntöehdotuksen;
36. korostaa, että vakoiluohjelmia saa saattaa markkinoille ainoastaan myytäväksi sellaisille viranomaisille ja sellaisten viranomaisten käyttöön tyhjentävän luettelon perusteella, joiden ohjeisiin sisältyy sellaisten rikosten tutkinta tai kansallisen turvallisuuden suojeleminen, joita varten vakoiluohjelmien käyttö voidaan sallia; katsoo, että tiedustelupalvelujen olisi käytettävä vakoiluohjelmia vain silloin, kun kaikki perusoikeusviraston antamat suositukset on pantu täytäntöön⁽³¹⁾;
37. korostaa velvoitetta käyttää vakoiluohjelmista sellaista versiota, joka on suunniteltu siten, että pääsy kaikkiin laitteelle tallennettuihin tietoihin minimoidaan, ja ne olisi suunniteltava siten, että pääsy tietoihin rajoitetaan vain siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä luvan saanutta tutkintaa varten;
38. toteaa, että kun jäsenvaltio on hankkinut vakoiluohjelmia, riippumattoman ja puolueettoman tarkastuselimen on pystyttävä tarkastamaan hankinta asianmukaisen turvallisuusselvityksen avulla;

⁽³¹⁾ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2017-surveillance-intelligence-services-vol-2-summary_en.pdf.

39. korostaa, että kaikkien tahojen, jotka saattavat vakoiluohjelmia sisämarkkinoille, olisi noudatettava tiukkoja due diligence -vaatimuksia ja että julkiseen hankintamenettelyyn hakevien yritysten olisi käytävä läpi tarkastusprosessi, johon sisältyvät toimet, joita yritys toteuttaa vastauksena sen ohjelmistoilla tehtyihin ihmisoikeusloukkauksiin, sekä se, nojautuuko teknologia epädemokraattisten ja vilpillisten tarkkailukäytäntöjen avulla kerättyihin tietoihin; korostaa, että toimivaltaisten kansallisten valvontaviranomaisten olisi raportoitava komissiolle vuosittain vaatimusten noudattamisesta;

40. korostaa, että valvontateknologioita tai -palveluja valtiollisille toimijoille tarjoavien yritysten olisi ilmoitettava toimivaltaisille kansallisille valvontaviranomaisille vientilupien luonne;

41. korostaa, että jäsenvaltioiden olisi vahvistettava karenssiaika, jonka aikana rajoitetaan väliaikaisesti valtion elinten tai virastojen entisten työntekijöiden työskentelyä vakoiluohjelmayrityksissä;

Kansallisen turvallisuuden käsitteen rajaamisen tarve

42. on huolestunut "kansalliseen turvallisuuteen" vetoamisesta perusteena vakoiluohjelmien käyttöönotolle ja käytölle sekä ehdottoman salassapidon varmistamiselle ja vastuuvollisuuden puutteelle; pitää myönteisenä unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä⁽³²⁾ noudattelevaa komission linjausta, jonka mukaan pelkkää viittausta kansalliseen turvallisuuteen ei voida tulkita siten, että se antaisi oikeuden rajoittamattomaan poikkeamiseen unionin oikeuden soveltamisesta, ja jonka mukaan asia edellyttäisi selkeää perustelua, ja kehottaa komissiota noudattamaan tätä linjausta tapauksissa, joissa on viitteitä väärinkäytöksestä; katsoo, että demokraattisessa avoimessa yhteiskunnassa, jossa noudatetaan oikeusvaltioperiaatetta, tällaiset kansallisen turvallisuuden nimissä asetettavat rajoitukset ovat pikemminkin poikkeus kuin sääntö;

43. katsoo, että soveltamisalaltaan rajatumpaa kansallisen turvallisuuden käsitettä on verrattava sisäisen turvallisuuden käsitteeseen, jonka soveltamisala on laajempi, mukaan lukien kansalaisille aiheutuvien riskien ehkäiseminen ja erityisesti rikoslainsäädännön täytäntöönpano;

44. pitää valitettavina niitä vaikeuksia, joita syntyy siitä, ettei ole olemassa yhteistä "kansallisen turvallisuuden" oikeudellista määritelmää, jossa vahvistettaisiin perusteet sen määrittämiseksi, mitä oikeudellista järjestelmää sovelletaan kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä asioissa, ja ettei ole rajattu selkeästi alaa, jolla tällaista erityisjärjestelmää voidaan soveltaa;

45. katsoo, että vakoiluohjelmien käyttö rajoittaa perusoikeuksia; katsoo lisäksi, että jos jotakin käsitettä käytetään oikeudellisessa yhteydessä ja siihen liittyy oikeuksien siirto ja velvoitteiden asettaminen (ja erityisesti yksilöiden perusoikeuksien rajoittaminen), käsitteen on oltava selkeä ja kaikkien sen vaikutuspiiriin kuuluvien henkilöiden ennakoitavissa; muistuttaa, että perusoikeuskirjassa määrätään, että kaikki 52 artiklan 1 kohdan mukaiset perusoikeuksien rajoitukset on vahvistettava lainsäädännössä; katsoo siksi, että on tarpeen määritellä "kansallisen turvallisuuden" käsite selkeästi; korostaa, että tarkasta rajaamisesta huolimatta kansallisen turvallisuuden alaan kokonaisuudessaan on sovellettava riippumatonta, velvoittavaa ja tehokasta valvontaa;

46. korostaa, että jos viranomaiset perustelevat vakoiluohjelmien käyttöä kansalliseen turvallisuuteen liittyvillä seikoilla, niiden olisi 29 kohdassa tarkoitettun kehysten ohella osoitettava, että ne noudattavat EU:n oikeutta, mukaan lukien suhteellisuus-, tarpeellisuus-, legitimitetti-, legaliteetti- ja riittävyysperiaatteiden noudattaminen; korostaa, että perustelujen olisi oltava helposti saatavilla ja kansallisen valvontaelimen käytettävissä arviointia varten;

47. muistuttaa tässä yhteydessä, että kaikki jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet yleissopimuksen N:o 108+, jossa vahvistetaan vaatimukset ja velvollisuudet yksilöiden suojelemiseksi henkilötietojen käsittelyssä, myös kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tarkoituksissa; huomauttaa, että yleissopimus N:o 108+ on sitova eurooppalainen kehys, joka koskee tiedustelu- ja turvallisuuspalvelujen suorittamaa tietojen käsittelyä; kehottaa kaikkia jäsenvaltioita ratifioimaan tämän yleissopimuksen viipymättä, panemaan jo nyt sen normit täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä ja toimimaan sen mukaisesti kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä asioissa;

⁽³²⁾ Unionin tuomioistuimen tuomio 6.10.2020, Privacy International v. Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs ym., C-623/17, ECLI:EU:C:2020:790, 44 kohta, ja tuomio 6.10.2020, La Quadrature du Net ym. v. Premier ministre ym., C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, ECLI:EU:C:2020:791, 99 kohta: "pelkästään se, että kansallinen toimenpide on annettu kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi, ei voi johtaa siihen, ettei unionin oikeutta sovelleta, ja vapauttaa jäsenvaltioita velvollisuudesta noudattaa unionin oikeutta".

48. korostaa, että poikkeukset ja rajoitukset rajalliseen määrään yleissopimuksen määräyksiä sallitaan vain silloin, kun ne ovat yleissopimuksen 11 artiklassa tarkoitettujen vaatimusten mukaisia, mikä tarkoittaa, että sovellettaessa yleissopimusta N:o 108+ jokaisesta erityisestä poikkeuksesta ja rajoituksesta on säädettävä lailla, niiden yhteydessä on kunnioitettava perusoikeuksien ja -vapauksien keskeistä sisältöä ja niissä on perusteltava, että ne ovat "välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide demokraattisessa yhteiskunnassa" yhtenä 11 artiklassa luetelluista hyväksytyistä perusteista⁽³³⁾, ja painottaa, että tällaiset poikkeukset eivät saa olla ristiriidassa sen kanssa, että asiaa on arvioitava ja valvottava riippumattomasti ja tehokkaasti kunkin osapuolen kansallisen lainsäädännön mukaisesti;

49. toteaa lisäksi, että yleissopimuksessa N:o 108+ korostetaan, että valvontaviranomaisilla on oltava tutkinta- ja toimintavaltuudet; katsoo, että tehokas arviointi ja valvonta edellyttävät sitovia valtuuksia silloin, kun vaikutus perusoikeuksiin on suurin, etenkin henkilötietojen käsittelyn vaiheissa, jotka koskevat tietoihin pääsyä, niiden analysointia ja niiden tallentamista;

50. katsoo, että valvontaelinten sitovien valtuuksien puuttuminen kansallisen turvallisuuden alalla on ristiriidassa yleissopimuksessa N:o 108+ vahvistetun perusteen kanssa, jonka mukaan tämä on välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide demokraattisessa yhteiskunnassa;

51. huomauttaa, että yleissopimuksessa N:o 108+ sallitaan hyvin rajallinen määrä poikkeuksia sen 15 artiklan osalta mutta että tällaisia poikkeuksia ei sallita etenkään 2 kohdan [tiedotustehtävät], 3 kohdan [lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia toimenpiteitä koskeva kuuleminen], 4 kohdan [yksityishenkilöiden esittämät pyynnöt ja valitukset], 5 kohdan [riippumattomuus ja puolueettomuus], 6 kohdan [tarpeelliset resurssit tehtävään tehokkaan suorittamisen kannalta], 7 kohdan [säännöllinen raportointi], 8 kohdan [luottamuksellisuus], 9 kohdan [muutoksenhakumahdollisuus] ja 10 kohdan [ei toimivaltaa, joka koskee elimiä niiden toimissa tuomiovallan käyttäjinä] osalta;

Voimassa olevan lainsäädännön täytäntöönpanon ja sen valvonnan tehostaminen

52. korostaa, että kansallisissa oikeudellisissa kehyksissä on puutteita ja että unionin voimassa olevan lainsäädännön täytäntöönpanoa on parannettava näiden puutteiden vastapainoksi; katsoo, että seuraavat unionin säädökset ovat merkityksellisiä mutta niiden täytäntöönpano ja/tai sen valvonta on liian usein ollut epäasianmukaista: rahanpesunvastainen direktiivi, lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annettu direktiivi, hankintasäännöt, kaksikäyttötuoteasetus, oikeuskäytäntö (valvontaa ja kansallista turvallisuutta koskevat tuomiot) ja väärinkäytösten paljastajia koskeva direktiivi; kehottaa komissiota tutkimaan täytäntöönpanon ja sen valvonnan puutteita ja raportoimaan niistä sekä esittämään etenemissuunnitelman puutteiden korjaamiseksi viimeistään 1. elokuuta 2023 mennessä;

53. katsoo, että tietosuojaa koskevan unionin oikeudellisen kehyksen ja erityisesti lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annetun direktiivin, yleisen tietosuojasetuksen ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin asianmukainen täytäntöönpano ja tiukka täytäntöönpanon valvonta ovat ratkaisevan tärkeitä; pitää yhtä tärkeänä asiaa koskevien unionin tuomioistuimen tuomioiden täysimääräistä täytäntöönpanoa, mikä on edelleen puutteellista useissa jäsenvaltioissa; muistuttaa, että komissiolla on keskeinen rooli EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnassa ja sen varmistamisessa, että sitä sovelletaan yhdenmukaisesti kaikkialla unionissa, ja että sen olisi hyödynnettävä kaikkia käytettävissä olevia välineitä, myös rikkomusmenettelyjä, jos noudattamatta jättäminen on jatkuvaa;

54. kehottaa tekemään Wassenaarin järjestelystä kaikkia osallistujia sitovan sopimuksen, jotta siitä tulisi kansainvälinen sopimus;

55. kehottaa Kyprosta ja Israelia ryhtymään Wassenaarin järjestelyyn osallistuviksi valtioiksi; muistuttaa jäsenvaltioita siitä, että on tehtävä kaikki mahdollinen, jotta Kypros ja Israel voivat liittyä Wassenaarin järjestelyyn;

56. korostaa, että Wassenaarin järjestelyyn olisi sisällyttävä ihmisoikeuskehys, johon sisältyy vakoiluohjelmateknologian lisensointi, jossa arvioidaan ja tarkistetaan, noudattavatko vakoiluohjelmateknologiaa tuottavat yritykset vaatimuksia, ja että osallistujien olisi kiellettävä valvontateknologian hankkiminen valtioista, jotka eivät kuulu järjestelyyn;

57. korostaa, että vakoiluohjelmia koskevien paljastusten vuoksi komission ja jäsenvaltioiden olisi tutkittava perusteellisesti venttilupia, jotka on myönnetty vakoiluohjelmien käyttöön kaksikäyttötuoteasetuksen nojalla ja että komission olisi jaettava tämän arvioinnin tulokset parlamentin kanssa;

⁽³³⁾ Tästä arvioinnista määrätään Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä, jonka mukaan todistustaakka on valtiolla/lainsäätäjällä. Asiaan liittyvää Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä ovat muun muassa seuraavat: Roman Zakharov v. Venäjä (kanne nro 47143/06), 4.12.2015; Szabó ja Vissy v. Unkari (kanne nro 37138/14), 12.1.2016; Big Brother Watch ym. v. Yhdistynyt kuningaskunta (kantat nro 58170/13, 62322/14 ja 24969/15), 25.5.2021 ja Centrum för rättvisa v. Ruotsi (kanne nro 35252/08, 25.5.2021).

58. korostaa vakoiluohjelmien viennin jäljitettävyyden ja siihen liittyvän vastuuvollisuuden tarvetta ja muistuttaa, että EU:n yritysten olisi voitava viedä ainoastaan vakoiluohjelmia, joilla on riittävät jäljitettävyyssominaisuudet sen varmistamiseksi, että voidaan aina osoittaa, kenelle vastuu kuuluu;

59. korostaa, että komission on tarkistettava säännöllisesti uudelleenlaadittu kaksikäyttötuoteasetus ja pantava se asianmukaisesti täytäntöön, jotta vältetään ns. vientijärjestelykeinottelu unionin eri osien välillä (vrt. nykyään Bulgaria ja Kypros), ja painottaa, että komissiolla olisi oltava riittävät resurssit tähän tehtävään;

60. kehottaa komissiota varmistamaan, että kaksikäyttötuoteasetuksen valvonnasta ja täytäntöönpanosta vastaavilla yksiköillä on riittävästi henkilöstöä;

61. kehottaa muuttamaan kaksikäyttötuoteasetusta siten, että sen 15 artiklassa selvennetään, että kaksikäyttötuotteiden vientilupia ei saa myöntää, jos tuotteet ovat tai voivat olla tarkoitettuja käytettäväksi kansallisten sortotoimien ja/tai vakavien ihmisoikeusloukkausten ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkausten yhteydessä; kehottaa panemaan ihmisoikeuksia koskevat ja due diligence -tarkastukset kaikilta osin täytäntöön lupamenettelyssä ja vaatii lisäparannuksia, kuten oikeusuojakeinoja ihmisoikeusrikkomusten uhreille ja avointa raportointia toteutetuista due diligence -menettelyistä;

62. kehottaa muuttamaan kaksikäyttötuoteasetusta, jotta varmistetaan, että kauttakulku on kielletty tapauksissa, joissa tuotteet ovat tai voivat olla tarkoitettuja käytettäväksi kansallisiin sortotoimiin ja/tai vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksiin;

63. korostaa, että kun kaksikäyttötuoteasetusta tulevaisuudessa muutetaan, olisi säädettävä siitä, että nimettyjen kansallisten viranomaisten, jotka vastaavat kaksikäyttötuotteiden vientilupien hyväksymisestä ja epäamisestä, on toimitettava yksityiskohtaisia raportteja, mukaan lukien tiedot asianomaisesta kaksikäyttötuotteesta, haettujen lupien lukumäärä, viejämääni, vientiyrityksen kuvaus ja se, onko kyseinen yritys tytäryhtiö, loppukäyttäjän ja määränpään kuvaus, vientiluvan arvo sekä syy vientiluvan hyväksymiselle tai epäamiselle; korostaa, että nämä raportit olisi julkistettava neljännesvuosittain; kehottaa perustamaan erityisen pysyvän parlamentin valiokunnan, jolla on pääsy komission turvallisuusluokittelemiin tietoihin parlamentaarista valvontaa varten;

64. korostaa, että kun kaksikäyttötuoteasetusta tulevaisuudessa muutetaan, on poistettava kaupalliseen arkaluonteisuuteen, puolustus- ja ulkopoliittikkaan tai kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä syistä tehtävä poikkeus vaatimuksesta toimittaa tietoja komissiolle; katsoo sen sijaan, että komissio voi vuotuisessa raportissaan päättää turvallisuusluokitella tietyt tiedot, jotta voidaan estää arkaluonteisten tietojen päätyminen EU:n ulkopuolisten maiden saataville;

65. korostaa, että uudelleenlaaditussa kaksikäyttötuoteasetuksessa olevaa verkkovalvontatuotteiden määritelmää ei voida tulkita suppeasti vaan siihen olisi sisällytettävä kaikki tämän alan teknologiat, kuten matkapuhelinten kuuntelu- tai häirintälaitteet, tunkeutumishjelmistot, IP-verkkoviestinnän valvontajärjestelmät tai -laitteet, ohjelmistot, jotka on erityisesti suunniteltu tai muunnettu lainvalvontaviranomaisten suorittamaa seuranta- tai analysointia varten, laserakustiset havainnointilaitteet, rikostekniset välineet, jotka poimivat raakadataa tietojenkäsittely- tai viestintälaitteesta ja kiertävät laitteen "todentamis-" tai valtuutuskontrollia, elektroniset järjestelmät tai laitteet, jotka on tarkoitettu joko sotilaallisen tiedustelun tai turvallisuuden tarpeita palvelevan elektromagneettisen spektrin tarkkailuun ja seurantaan, ja tarkkailutoiminnan suorittamiseen soveltuvat miehittämättömät ilma-alukset;

66. kehottaa laatimaan uutta unionin lainsäädäntöä, jossa säädetään, että valvontateknologioita tuottavien ja/tai vievien yritystoimijoiden on sisällytettävä ihmisoikeuksia ja huolellisuusvelvoitetta koskevat chehykset yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien YK:n ohjaavien periaatteiden mukaisesti;

Kansalaisten suojelemiseksi tehtävä kansainvälinen yhteistyö

67. kehottaa laatimaan EU:n ja Yhdysvaltojen yhteisen vakoiluohjelmastrategian, johon sisältyvät yhteinen valkoinen lista ja/tai musta lista vakoiluohjelmien myyjistä, joiden välineitä ulkomaiset hallitukset, joiden ihmisoikeustilanne on huono ja jotka toimivat unionin turvallisuus- ja ulkopoliittikan vastaisesti ja joilla on lupa tai ei ole lupaa myydä viranomaisille, ovat käyttäneet tai saattavat käyttää väärin valtion virkamiesten, toimittajien ja kansalaisyhteiskunnan pahantahtoiseen tarkkailuun, myyjiä koskevat yhteiset kriteerit, jotka sisällytetään kumpaankin luetteloon, järjestelyt toimialaa koskevaa EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistä raportointia varten, yhteinen valvonta, myyjien yhteiset due diligence -velvoitteet ja muille kuin valtiollisille toimijoille suuntautuvan vakoiluohjelmien myynnin kriminalisointi;

68. kehottaa EU:n ja Yhdysvaltojen kauppaa- ja teknologianeuvostoa kuulemaan laajasti ja avoimesti kansalaisyhteiskuntaa EU:n ja Yhdysvaltojen yhteisen strategian ja standardien laatimiseksi, mukaan lukien yhteinen valkoinen ja/tai musta lista;

69. kehottaa käynnistämään neuvottelut muiden maiden, erityisesti Israelin, kanssa vakoiluohjelmien markkinointia ja vientilupia koskevan kehyksen luomiseksi, mukaan lukien avoimuutta koskevat säännöt, luettelo ihmisoikeusnormien kannalta hyväksyttävistä maista ja due diligence -järjestelyt;

70. panee merkille, että verrattuna Yhdysvaltoihin, jossa NSO listattiin nopeasti mustalle listalle ja Yhdysvaltain presidentti allekirjoitti toimeenpanomääräyksen, jossa todettiin, ettei operatiiviseen käyttöön saa ottaa kaupallista vakoiluohjelmaa, johon liittyy merkittäviä vastatiedustelu- tai turvallisuusriskejä Yhdysvaltain hallituksen kannalta tai merkittäviä riskejä siitä, että ulkomainen hallitus tai ulkomainen henkilö käyttäisi sitä epäasianmukaisesti, EU-tasolla ei ole toteutettu mitään riittäviä vakoiluohjelmien tuontia koskevia toimia eikä vientisääntöjen täytäntöönpanoa koskevia toimia;

71. toteaa, että unionin vientisääntöjä ja niiden täytäntöönpanon valvontaa on tehostettava ihmisoikeuksien suojelemiseksi EU:n ulkopuolisissa maissa ja että näille on annettava tarvittavat välineet niiden määräysten panemiseksi tehokkaasti täytäntöön; muistuttaa, että EU:n olisi pyrittävä yhdistämään voimansa Yhdysvaltojen ja muiden liittolaisten kanssa vakoiluohjelmien kaupan sääntelemiseksi ja yhteisen markkinavoiman käyttämiseksi muutoksen aikaansaamiseksi ja asetettava vankat valvontateknologian käyttöön sovellettavat avoimuutta, jäljitettävyyttä ja vastuuvuollisuutta koskevat normit, ja toteaa, että tämän olisi huipennuttava Yhdistyneiden kansakuntien puitteissa toteutettavaan aloitteeseen;

Nollapäivähaavoittuvuudet

72. kehottaa sääntelemään haavoittuvuuksien havaitsemista, jakamista, korjaamista ja hyväksikäyttöä sekä julkistamismenettelyjä ja täydentämään siten perustaa, joka on luotu direktiivillä (EU) 2022/2555⁽³⁴⁾ (NIS 2 -direktiivi) ja kyberresilienssisäädöstä koskevalla ehdotuksella⁽³⁵⁾;

73. katsoo, että tutkijoiden on voitava tutkia haavoittuvuuksia ja jakaa tuloksiaan ilman siviili- ja rikosoikeudellista vastuuta muun muassa kyberrikollisuusdirektiivin ja tekijänoikeusdirektiivin mukaisesti;

74. kehottaa teollisuuden tärkeimpiä toimijoita luomaan tutkijoille kannustimia osallistua haavoittuvuustutkimukseen investoimalla haavoittuvuuksien käsittelyä koskeviin suunnitelmiin ja niiden paljastamista koskeviin käytäntöihin toimialan sisällä ja kansalaisyhteiskunnan kanssa sekä toteuttamaan bug bounty -ohjelmia;

75. kehottaa komissiota lisäämään tukeaan ja rahoitustaan bug bounty -ohjelmille ja muille hankkeille, joilla pyritään etsimään turvallisuushaavoittuvuuksia, ja ottamaan käyttöön koordinoitun lähestymistavan pakolliseen haavoittuvuudesta ilmoittamiseen jäsenvaltioiden välillä;

76. kehottaa kieltämään jonkin järjestelmän haavoittuvuuksien myynnin mihinkään muuhun tarkoitukseen kuin kyseisen järjestelmän turvallisuuden vahvistamiseen ja ottamaan käyttöön veloitteen julkistaa haavoittuvuustutkimuksen tulokset sellaisella koordinoitulla ja vastuullisella tavalla, joka edistää yleistä turvallisuutta ja minimoi haavoittuvuuden hyväksikäytön riskin;

77. kehottaa julkisia ja yksityisiä yhteisöjä perustamaan yleisölle avoimen yhteyspisteen, jossa haavoittuvuuksista voi raportoida koordinoitusti ja vastuullisesti, ja kehottaa organisaatioita, jotka saavat tietoja järjestelmässään olevista haavoittuvuuksista, ryhtymään välittömästi toimiin niiden korjaamiseksi; katsoo, että kun korjaus on saatavilla, organisaatioille olisi annettava valtuudet toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet nopean ja taatun käyttöönoton varmistamiseksi osana koordinoitua ja vastuullista julkistamismenettelyä;

78. katsoo, että jäsenvaltioiden olisi osoitettava riittävästi taloudellisia, teknisiä ja henkilöresursseja turvallisuustutkimukseen ja haavoittuvuuksien korjaamiseen;

⁽³⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2555, annettu 14. joulukuuta 2022, toimenpiteistä kyberturvallisuuden yhteisen korkean tason varmistamiseksi kaikkialla unionissa, asetuksen (EU) N:o 910/2014 ja direktiivin (EU) 2018/1972 muuttamisesta sekä direktiivin (EU) 2016/1148 kumoamisesta (NIS 2 -direktiivi) (EUVL L 333, 27.12.2022, s. 80).

⁽³⁵⁾ 15. syyskuuta 2022 annettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi digitaalisia elementtejä sisältävien tuotteiden horisontaalisista kyberturvallisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) 2019/1020 muuttamisesta (COM(2022)0454).

79. kehottaa jäsenvaltioita kehittämään lakisäätteisiä haavoittuvuuksien tarkasteluprosesseja, joissa määrätään, että haavoittuvuudet on oletusarvoisesti julkistettava ja ettei niitä saa käyttää hyväksi ja että päätöksen poiketa tästä on aina oltava poikkeus, jota on arvioitava tarpeellisuuden ja oikeasuhteisuuden vaatimusten mukaisesti ottaen myös huomioon sen seikan, käyttääkö suuri osa väestöstä infrastruktuuria, jota haavoittuvuus koskee, ja että tähän on sovellettava tiukkaa riippumattoman valvontaelimen suorittamaa valvontaa sekä avoimia menettelyjä ja päätöksiä;

Tietoliikenneverkot

80. korostaa, että toimilupa olisi peruutettava kaikilta palveluntarjoajilta, joiden todetaan helpottavan laitonta pääsyä minkä tahansa sukupolven (tällä hetkellä 2G–5G) kansalliseen ja/tai kansainväliseen mobiilisignaali-infrastruktuuriin;

81. korostaa, että prosesseja, joiden kautta pahantahtoiset toimijat voivat luoda uusia puhelinnumeroita eri puolilta maailmaa, olisi säänneltävä paremmin, jotta laitonta toimintaa olisi vaikeampi pitää piilossa;

82. korostaa, että televiestintäpalvelujen tarjoajien on varmistettava, että niillä on valmiudet havaita sellaisen signaali-infrastruktuurin käyttöoikeuteen, valvontaan tai tosiasialliseen loppukäyttöön liittyvä mahdollinen väärinkäyttö, jonka kolmannet osapuolet ovat saaneet kaupallisiin tai muin sopimuksiin siinä jäsenvaltiossa, jossa ne toimivat;

83. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset arvioivat NIS 2 -direktiivin säännösten mukaisesti luvattomaan tunkeutumiseen liittyvää televiestintäpalvelujen tarjoajien häiriönsietokykyä;

84. kehottaa televiestintäpalvelujen tarjoajia ryhtymään määrätietoisiin ja osoitettavissa oleviin toimiin, joilla ehkäistään eri muodoissa tapahtuvaa luvattonta teleliikenteen lähtöpisteen emulointia verkkoelementin avulla, jotta voidaan päästä dataan tai palveluihin, jotka oli tarkoitettu lailliselle käyttäjälle, ja muuta toimintaa, johon liittyy matkaviestinverkon osien ja infrastruktuurin tavanomaisen toiminnan peukaloitua pahantahtoisien toimijoiden, myös valtiollisten toimijoiden, sekä rikollisryhmien harjoittamaa tarkkailutoimintaa varten;

85. kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan toimia sen varmistamiseksi, että strateginen infrastruktuuri ei ole EU:n ulkopuolisten valtiollisten toimijoiden valvonnassa ja etteivät ne ole sen tosiasiallisia loppukäyttäjiä eikä niillä ole vaikutusvaltaa unionin strategisiin infrastruktuureihin liittyviin päätöksiin, televiestintäinfrastruktuuri mukaan luettuna;

86. kehottaa kaikkia jäsenvaltioita asettamaan etusijalle lisäinvestoinnit kriittisten infrastruktuurien, kuten kansallisten televiestintäjärjestelmien, suojeluun niiden puutteiden korjaamiseksi, joita yksityisyydensuojan loukkauksilta, tietovuodoilta ja luvattomilta tunkeutumisilta suojautumisessa on, jotta voidaan puolustaa kansalaisten perusoikeuksia;

87. kehottaa toimivaltaisia kansallisia viranomaisia edistämään aktiivisesti palveluntarjoajien valmiuksien ja reagointi- valmiuksien vahvistamista, jotta voidaan paremmin tukea laittomasti kohteena olevien henkilöiden tunnistamista, heille ilmoittamista ja poikkeamista ilmoittamista ja antaa täten jatkuvaa ja mitattavissa olevaa varmuutta ja vähentää EU:n ulkopuolisten ja sisäisten pahantahtoisien toimijoiden mahdollisuuksia hyödyntää turvallisuuspuutteita;

Sähköisen viestinnän tietosuoja

88. kehottaa hyväksymään nopeasti sähköisen viestinnän tietosuoja-asetuksen tavalla, jossa otetaan täysimääräisesti huomioon oikeuskäytäntö, joka koskee kansalliseen turvallisuuteen liittyviä rajoituksia ja tarvetta estää valvontateknologian väärinkäyttö, ja vahvistetaan yksityisyyden suojaa koskevaa perusoikeutta sekä taataan vahvat suojatoimet ja tehokas täytäntöönpano; huomauttaa, että laillisen kuuntelun laajuus ei saisi mennä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 2002/58/EY säännöksiä pidemmälle;

89. kehottaa suojelemaan kaikkea sähköistä viestintää, sisältöä ja metatietoja yksityisten yritysten ja viranomaisten toteuttamalta henkilötietojen ja yksityisen viestinnän väärinkäytöltä; huomauttaa, että digitaalisia sisäänrakennetun turvallisuuden välineitä, kuten päästä päähän -salausta, ei pitäisi heikentää;

90. kehottaa komissiota arvioimaan, miten jäsenvaltiot panevat sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin täytäntöön kaikkialla EU:ssa, ja aloittamaan rikkomusmenettelyt, jos rikkomuksia tapahtuu;

Europolin rooli

91. panee merkille, että Europolin huhtikuussa 2023 PEGA-valiokunnan puheenjohtajalle lähettämässä kirjeessä valiokunnalle ilmoitetaan, että Europol on ollut yhteydessä Kreikkaan, Unkariin, Bulgariaan, Espanjaan ja Puolaan varmistaakseen, onko käynnissä tai suunnitteilla mitään rikostutkintaa tai muuta kansallisen lainsäädännön sovellettavien säännösten mukaista tutkimusta, jossa Europol voisi olla tukena; korostaa, että avun tarjoaminen jäsenvaltioille ei ole 6 artiklan mukaista rikostutkinnan aloittamista, toteuttamista tai koordinoitua;

92. kehottaa Europolia hyödyntämään täysimääräisesti asetuksen (EU) 2022/991 6 artiklan 1 a kohdan nojalla saamiaan uusia valtuuksia, joiden nojalla se voi ehdottaa asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille rikostutkinnan aloittamista, toteuttamista tai koordinoitua tarvittaessa; huomauttaa, että tällaisen ehdotuksen hylkääminen on 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden omassa päätösvallassa;

93. kehottaa kaikkia jäsenvaltioita antamaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle sitoumuksen, että Europol otetaan mukaan tutkimuksiin, jotka koskevat väitteitä vakoiluohjelmien laittomasta käytöstä kansallisella tasolla, etenkin silloin, kun on tehty asetuksen (EU) 2022/991 6 artiklan 1 a kohdan mukainen ehdotus;

94. kehottaa jäsenvaltioita perustamaan Europoliin vakoiluohjelmien käyttöä koskevista kansallisista lainvalvonta-operaatioista rekisterin, jossa kaikki operaatiot on yksilöity koodilla, ja kehottaa sisällyttämään Europolin vuotuisen järjestäytyneitä rikollisuutta koskevaan uhkakuva-arvioraporttiin hallitusten toimesta tapahtuva vakoiluohjelmien käyttö;

95. katsoo, että on käynnistettävä pohdinta Europolin roolista silloin, kun kansalliset viranomaiset laiminlyövät tutkinnan tai kieltäytyvät siitä ja EU:n etuihin ja turvallisuuteen kohdistuu selviä uhkia;

Unionin kehityspolitiikka

96. kehottaa komissiota ja EUH:ta ottamaan käyttöön tiukemmat valvontamekanismit sen varmistamiseksi, että unionin kehitysavulla, mukaan lukien valvontateknologian lahjoittaminen ja valvontaohjelmistojen käyttöönottoa koskeva koulutus, ei rahoiteta tai edistetä välineitä ja toimia, jotka voisivat heikentää demokratian, hyvän hallintotavan, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen periaatteita tai jotka uhkaavat kansainvälistä turvallisuutta tai unionin ja sen jäsenvaltioiden keskeistä turvallisuutta; toteaa, että unionin oikeuden ja erityisesti varainhoitoasetuksen noudattamista koskeviin komission arviointeihin olisi sisällyttävä erityisiä valvontakriteerejä ja täytäntöönpanomekanismeja tällaisten väärinkäytösten estämiseksi, mukaan lukien mahdollinen yksittäisten hankkeiden väliaikainen keskeyttäminen, jos havaitaan, että näitä periaatteita rikotaan;

97. kehottaa komissiota ja EUH:ta sisällyttämään jokaiseen ihmisoikeuksiin ja perusoikeuksiin kohdistuvien vaikutusten arviointiin tarkkailutoiminnan mahdollisen väärinkäytön seurantamenettelyyn, jossa otetaan täysimääräisesti huomioon perusoikeuskirjan 51 artikla yhden vuoden kuluessa [PEGAn suositusten julkaisemisesta]; korostaa, että tämä menettely on esiteltävä parlamentille ja neuvostolle ja että tämä vaikutustenarviointi on tehtävä ennen mitä tahansa EU:n ulkopuolisille maille annettavaa tukea;

98. kehottaa EUH:TA raportoimaan vakoiluohjelmien väärinkäytöstä ihmisoikeuksien puolustajia vastaan ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevassa EU:n vuosikertomuksessa;

Unionin varainhoitosäännöt

99. korostaa, että ihmisoikeuksien kunnioittamista rahoituslalla on parannettava; korostaa, että YK:n ohjaavien periaatteiden 10+ -suositukset on saatettava osaksi unionin lainsäädäntöä ja että huolellisuusvelvoitetta koskevaa direktiiviä olisi sovellettava täysimääräisesti rahoituslalaan, jotta varmistetaan demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen rahoituslalla;

100. on huolestunut rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annettuun direktiiviin (EU) 2018/843 liittyvän unionin tuomioistuimen ratkaisun⁽³⁶⁾ vaikutuksista, sillä sen mukaan säännös kansallisessa ja julkisesti saatavilla olevassa tosiasiallista omistajuutta koskevassa rekisterissä olevista yritysten ja oikeushenkilöiden tosiasiallista omistajaa koskevista tiedoista on pätemätön⁽³⁷⁾; korostaa, että tulevassa direktiivissä olisi unionin tuomioistuimen päätös huomioon ottaen mahdollistettava niin suuri julkinen saatavuus kuin mahdollista, jotta vakoiluohjelmien ostoja tai myyntiä asiamiesten ja välittäjäyritysten kautta on vaikeampi pitää piilossa;

⁽³⁶⁾ Unionin tuomioistuimen tuomio 22.11.2022, C-37/20 ja C-601/20, ECLI:EU:C:2022:912.

⁽³⁷⁾ Euroopan unionin tuomioistuin. Lehdistötiedote nro 188/22, unionin tuomioistuimen tuomio yhdistetyissä asioissa C-37/20 ja C-601/20.

Parlamentin päätöslauselmien seuranta

101. kehottaa toteuttamaan kiireesti jatkotoimia päätöslauselman johdosta, jonka parlamentti antoi 12. maaliskuuta 2014 Yhdysvaltojen kansallisen turvallisuusviraston valvontaohjelmasta, eri jäsenvaltioiden valvontaelimistä ja niiden vaikutuksesta EU:n kansalaisten perusoikeuksiin ja transatlanttiseen yhteistyöhön oikeus- ja sisäasioissa; korostaa, että siihen sisältyneet suositukset on toteutettava kiireellisesti;

102. korostaa, että tiedustelupalvelujen toiminnan valvonnan olisi perustuttava sekä demokraattiseen oikeutukseen (vahva oikeudellinen kehys, ennakkolupa ja jälkitarkastus) että riittäviin teknisiin valmiuksiin ja asiantuntemukseen, jotka puuttuvat hälyttävästi suurimmalta osalta nykyisiä EU:n ja Yhdysvaltojen valvontaelimiä, erityisesti tekniset valmiudet;

103. pyytää, kuten Echelon-tapauksen yhteydessä, kaikkia kansallisia parlamentteja, jotka eivät vielä sitä ole tehneet, ottamaan käyttöön tiedustelutoiminnan asianmukaisen valvonnan, josta vastaavat parlamentin jäsenet tai asiantuntijajelimet, joilla on lailliset tutkintavaltuudet; kehottaa kansallisia parlamentteja varmistamaan, että näillä valvontakomiteoilla tai -elimillä on riittävät resurssit, tekninen asiantuntemus ja oikeudelliset keinot, myös oikeus tehdä vierailuja paikan päälle, tiedustelupalvelujen tehokasta valvontaa varten;

104. kehottaa perustamaan korkean tason ryhmän, joka ehdottaisi avoimesti ja yhteistyössä parlamenttien kanssa suosituksia ja uusia toimia, joita on toteutettava tiedustelupalvelujen demokraattisen valvonnan tehostamiseksi, parlamentaarinen valvonta mukaan lukien, valvontaa koskevan yhteistyön lisäämiseksi EU:ssa, erityisesti rajat ylittävissä kysymyksissä;

105. katsoo, että tämän korkean tason työryhmän olisi

a) määritettävä eurooppalaiset vähimmäisvaatimukset tai ohjeet, jotka koskevat tiedustelupalvelujen ennako- ja jälkikäteisvalvontaa ja jotka perustuvat olemassa oleviin parhaisiin käytäntöihin ja kansainvälisten elinten, kuten YK:n ja Euroopan neuvoston, suosituksiin, mukaan lukien kysymys valvontaelinten pitämisestä kolmansina osapuolina niin kutsutun kolmannen osapuolen säännön tai "toimittaja valvoo" -periaatteen nojalla vieraiden valtioiden tiedustelutoiminnan valvonnan ja tätä toimintaa koskevan vastuuvollisuuden osalta;

b) kehitettävä avoimuuden lisäämistä koskevia kriteereitä, jotka perustuvat yleiseen tiedonsaannin periaatteeseen ja niin kutsuttuihin Tshwanen periaatteisiin ⁽³⁸⁾;

106. aikoo järjestää konferenssin parlamentaaristen ja riippumattomien kansallisten valvontaelinten kanssa;

107. kehottaa jäsenvaltioita hyödyntämään parhaita käytäntöjä parantaakseen valvontaelintensä mahdollisuuksia tutustua tiedustelutoimintaa koskeviin tietoihin, mukaan lukien salaisiksi luokitellut tiedot ja toisten palvelujen tiedot, ja vahvistamaan oikeuden tehdä vierailuja paikan päälle ja vahvat kuulusteluvaltuudet, riittävät resurssit ja teknisen asiantuntemuksen, tinkimättömän riippumattomuuden omista hallituksistaan sekä velvollisuuden raportoida omille parlamenteilleen;

108. kehottaa jäsenvaltioita kehittämään valvontaelinten yhteistyötä;

109. kehottaa komissiota esittämään ehdotuksen kaikkiin viranhaltijoihin unionissa sovellettavaksi unionin turvallisuusselvitysmenettelyksi, sillä nykyinen järjestelmä perustuu sen jäsenvaltion, jonka kansalaisuus heillä on, tekemään turvallisuusselvitykseen, ja kansallisissa järjestelmissä vaatimukset ja menettelyn kestot poikkeavat toisistaan, mikä johtaa parlamentin jäsenten ja heidän henkilöstönsä erilaiseen kohteluun;

110. muistuttaa neuvoston hallussa olevien, muita kysymyksiä kuin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaa koskevien turvallisuusluokiteltujen tietojen toimittamisesta Euroopan parlamentille ja niiden käsittelemisestä Euroopan parlamentissa Euroopan parlamentin ja neuvoston välillä tehdyn toimielinten sopimuksen määräyksistä, joita olisi käytettävä valvonnan parantamiseksi EU:n tasolla;

Unionin tutkimusohjelmat

111. kehottaa ottamaan käyttöön tiukemmat ja tehokkaammat valvontamekanismit sen varmistamiseksi, että unionin tutkimusmäärärahoilla ei rahoiteta tai edistetä välineitä, mukaan lukien vakoiluohjelmat ja valvontavälineet, jotka rikkovat EU:n arvoja; toteaa, että unionin oikeuden noudattamista koskeviin arviointeihin olisi sisällyttävä erityisiä valvontakriteerejä tällaisten väärinkäytösten estämiseksi; kehottaa lopettamaan unionin tutkimusmäärärahat yhteisöille, jotka osallistuvat tai ovat osallistuneet ihmisoikeusloukkausten suoraan tai välilliseen edistämiseen valvontavälineiden avulla;

⁽³⁸⁾ Kansallista turvallisuutta ja tiedonsaantioikeutta koskevat maailmanlaajuiset periaatteet, kesäkuu 2013.

112. korostaa, että EU:n rahoitusta tutkimukseen, kuten EU:n ulkopuolisten maiden kanssa tehtyihin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman sopimuksiin, ei pidä käyttää vakoiluohjelmien ja vastaavien teknologioiden kehittämiseen;

Unionin Tech Lab -laboratorio

113. kehottaa komissiota panemaan viipymättä alulle sellaisen riippumattoman eurooppalaisen monialaisen tutkimusinstituutin perustamisen, jossa keskitytään tieto- ja viestintätekniikan, perusoikeuksien ja turvallisuuden väliseen yhteyteen liittyvään tutkimukseen ja kehittämiseen; korostaa, että tämän instituutin olisi tehtävä yhteistyötä asiantuntijoiden, tutkijayhteisön ja kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa sekä oltava avoin jäsenvaltioiden asiantuntijoiden ja laitosten osallistumiselle;

114. korostaa, että instituutti auttaisi lisäämään tietoisuutta, kohdistamista ja vastuuvellollisuutta Euroopassa ja sen ulkopuolella sekä laajentaisi eurooppalaista osaamis pohjaa ja ymmärrystä siitä, miten vakoiluohjelmien toimittajat kehittävät, ylläpitävät, myyvät ja toimittavat palvelujaan kolmansille osapuolille;

115. katsoo, että instituutin tehtävänä olisi oltava havaita ja paljastaa ohjelmistojen laitton käyttö laittomaan valvontaan, tarjota esteetöntä ja maksutonta oikeudellista ja teknistä tukea, kuten älypuhelinseulontoja henkilöille, jotka epäilevät joutuneensa vakoiluohjelmien kohteeksi, ja tarjota vakoiluohjelmien havaitsemiseksi tarvittavat välineet, suorittaa rikosteknistä analyttistä tutkimusta oikeudellista tutkintaa varten ja raportoida säännöllisesti vakoiluohjelmien käytöstä ja väärinkäytöstä EU:ssa ottaen huomioon teknologiset päivitykset; katsoo, että tämä raportti olisi asetettava vuosittain saataville ja toimitettava komissiolle, parlamentille ja neuvostolle;

116. suosittelee, että komissio perustaa EU Tech Lab -laboratorion tiiviissä yhteistyössä EU:n toimielinten, elinten ja virastojen tietotekniikan kriisiryhmän (CERT EU) ja ENISAn kanssa ja kuulee asiaankuuluvia asiantuntijoita, kun se perustaa EU Tech Lab -laboratorion, jotta tiedemaailmassa voidaan ottaa oppia parhaista käytännöistä;

117. korostaa, että on tärkeää varmistaa riittävä rahoitus EU Tech Lab -laboratoriolle;

118. suosittelee, että komissio esittää sertifiointijärjestelmän rikosteknisen aineiston analysointia ja todentamista varten;

119. kehottaa komissiota tukemaan maailmanlaajuisesti kansalaisyhteiskunnan valmiuksia, jotta voidaan parantaa häiriönsietokykyä vakoiluohjelmahyökkäysten varalta ja lisätä avun ja palvelujen tarjontaa kansalaisille;

Oikeusvaltioperiaate

120. korostaa, että vakoiluohjelmien laittoman käytön vaikutus on paljon selvempi jäsenvaltioissa, joissa viranomaiset, joiden tehtävänä olisi yleensä huolehtia tutkinnasta, tarjota kohteena oleville henkilöille oikeussuojakeinoja ja varmistaa vastuuvellollisuus, ovat valtion valvonnassa ja että jos oikeusvaltio on kriisissä ja oikeuslaitoksen riippumattomuus on vaarassa, kansallisiin viranomaisiin ei voi luottaa;

121. kehottaa siksi komissiota varmistamaan oikeusvaltiovälineistönsä tehokkaan täytäntöönpanon erityisesti siten, että

a) otetaan käyttöön kattavampi oikeusvaltioperiaatteen seuranta, mukaan lukien jäsenvaltioiden toteuttamaa vakoiluohjelmien laittonta käyttöä koskevat maakohtaiset suositukset komission oikeusvaltiota koskevassa vuosikertomuksessa ja sen arvioiminen, miten hyvin valtion instituutiot tarjoavat oikeussuojakeinoja kohteena oleville henkilöille, ja laajennetaan komission oikeusvaltiota koskevan vuosikertomuksen soveltamisalaa ja sisällytetään siihen kaikki SEU 2 artiklaan sisältyvät demokratiaan, oikeusvaltioperiaatteeseen ja perusoikeuksiin kohdistuvat haasteet, kuten parlamentti on toistuvasti pyytänyt;

b) käynnistetään ennakoivasti ja yhdistellään rikkomusmenettelyjä jäsenvaltioita vastaan oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen liittyvistä puutteista, kuten oikeuslaitoksen riippumattomuuteen ja poliisin ja syyttäjälaitoksen tehokkaaseen toimintaan kohdistuvista uhkista poliisiyhteistyön ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön yhteydessä;

Unionin oikeudenkäyntirahasto

122. kehottaa perustamaan ilman aiheetonta viivytystä unionin oikeudenkäyntirahaston, josta katetaan todelliset oikeudenkäyntikulut ja jonka avulla vakoiluohjelmien kohteena olevat henkilöt voivat hakea asianmukaisia oikeus-suojakeinoja, mukaan lukien vakoiluohjelmien laittomasta käytöstä heitä vastaan aiheutuneiden vahinkojen vuoksi, parlamentin vuonna 2017 hyväksymän valmistelutoimen ”EU:n rahasto demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien loukkauksiin liittyviä tapauksia koskeviin oikeudenkäynteihin myönnettävää taloudellista tukea varten” mukaisesti;

EU:n toimielimet

123. on huolissaan siitä, että komissio ei ole tähän mennessä ryhtynyt toimiin, ja kehottaa sitä käyttämään täysimääräisesti kaikkia valtuuksiaan perussopimusten valvojana ja tekemään kattavan ja perusteellisen tutkimuksen vakoiluohjelmien väärinkäytöstä ja kaupasta unionissa;

124. kehottaa komissiota tekemään kattavan tutkimuksen kaikista väitteistä ja epäilyistä, jotka koskevat vakoiluohjelmien käyttöä sen virkamiehiä vastaan, ja raportoimaan asiasta parlamentille ja tarvittaessa asiasta vastaaville lainvalvontaviranomaisille;

125. kehottaa komissiota perustamaan erityistyöryhmän, johon otetaan mukaan kansalliset vaalilautakunnat ja jonka tehtävänä on suojella vuoden 2024 Euroopan parlamentin vaaleja kaikkialla unionissa; muistuttaa, että ulkomaisen sekaantumisen lisäksi myös sisäinen sekaantuminen uhkaa EU:n vaaliprosesseja; korostaa, että laaja-alaisten valvontavälineiden, kuten Pegasuksen, väärinkäytön tapauksessa tämä voi vaikuttaa vaaleihin;

126. panee merkille, että PEGA-valiokunta sai neuvostolta yhteisen vastauksen Euroopan parlamentin kaikille jäsenvaltioille osoittamiin tiedusteluihin vasta siinä vaiheessa, kun mietintöluonnos julkaistiin, mikä oli nelisen kuukautta Euroopan parlamentin lähettämien kirjeiden jälkeen; on tyrmistynyt siitä, etteivät Eurooppa-neuvosto ja ministerineuvosto ole toteuttaneet mitään toimia, ja kehottaa järjestämään erityisen Eurooppa-neuvoston huippukokouksen, kun otetaan huomioon demokratiaan Euroopassa kohdistuvan uhkan laajuus;

127. kehottaa EU:n neuvostoa käsittelemään vakoiluohjelmien käyttöön liittyvää kehitystä ja sen vaikutusta SEU-2 artiklassa vahvistettuihin arvoihin SEU 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti järjestetyissä kuulemisissa;

128. kehottaa neuvostoa kutsumaan Euroopan parlamentin pysyvästi neuvoston turvallisuuskomitean kokouksiin vuonna 2013 hyväksytyjen neuvoston turvallisuussäätöjen 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

129. katsoo, että parlamentilla olisi oltava täydet tutkintavaltuudet, mukaan lukien parempi turvallisuusluokiteltujen ja muiden kuin turvallisuusluokiteltujen tietojen saatavuus, valtuudet kutsua todistajia ja vaatia virallisesti todistajia todistamaan valaheitoisesti ja toimittamaan pyydetty tiedot tietyissä määrärajoissa; muistuttaa kannastaan, jonka se esitti 23. toukokuuta 2012 antamassaan ehdotuksessa Euroopan parlamentin asetukseksi Euroopan parlamentin tutkintaoikeuden käyttämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission päätöksen 95/167/EY, Euratom, EHTY kumoamisesta ⁽³⁹⁾; kehottaa neuvostoa toteuttamaan välittömästi toimia, jotka koskevat tätä ehdotusta asetukseksi, jotta Euroopan parlamentille voidaan antaa asianmukainen tutkintaoikeus;

130. panee merkille parlamentin toimet vakoiluohjelmatartuntojen havaitsemiseksi; katsoo kuitenkin, että henkilöstön suojelua olisi vahvistettava ottaen huomioon vakoiltujen henkilöiden erioikeudet ja koskemattomuus; muistuttaa, että kaikki hyökkäykset jäsenen poliittisia oikeuksia vastaan ovat hyökkäys toimielimen riippumattomuutta ja suvereniteettia vastaan sekä äänestäjien oikeuksia vastaan;

131. kehottaa parlamentin puhemiestistä hyväksymään protokollan sellaisia tapauksia varten, joissa parlamentin jäsenistä tai henkilöstöstä on tullut vakoiluohjelmien suora tai välillinen kohde, ja korostaa, että parlamentin on ilmoitettava kaikista tapauksista asiasta vastaaville lainvalvontaviranomaisille; korostaa, että parlamentin olisi annettava oikeudellista ja teknistä apua tällaisissa tapauksissa;

132. päättää tehdä aloitteen sellaisen toimielinten välisen konferenssin käynnistämiseksi, jossa parlamentin, neuvoston ja komission on pyrittävä hallintoudistuksiin, joilla vahvistetaan unionin institutionaalaisia valmiuksia reagoida asianmukaisesti demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteen kohdistuviin sisältä käsin tehtäviin hyökkäyksiin ja varmistetaan, että unionilla on tehokkaat ylikansalliset menetelmät perussopimusten ja johdetun oikeuden täytäntöönpanemiseksi, jos jäsenvaltiot eivät noudata niitä;

⁽³⁹⁾ EUVL C 264 E, 13.9.2013, s. 41.

133. kehottaa hyväksymään ripeästi komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi toimenpiteistä yhteisen korkean kyberturvataso varmistamiseksi unionin toimielimissä, elimissä ja laitoksissa (COM (2022)0122) ja panemaan sen tämän jälkeen nopeasti täytäntöön ja valvomaan sen täytäntöönpanoa tarkasti, jotta voidaan vähentää EU:n toimielinten henkilöstön ja poliitikkojen käyttämien laitteiden ja järjestelmien vakoiluohjelmatartuntojen riskiä;

134. kehottaa EU:ta allekirjoittamaan yleissopimuksen N:o 108+;

135. kehottaa Euroopan oikeusasiamiestä aloittamaan Euroopan oikeusasiamiesten verkostossa keskustelut laaja-alaisen valvonnan väärinkäytön vaikutuksista demokraattisiin prosesseihin ja kansalaisten oikeuksiin; kehottaa verkostoa laatimaan suosituksia tehokkaista ja merkityksellisistä oikeussuojakeinoista kaikkialla EU:ssa;

Lainsäädäntötoimet

136. pyytää komissiota tekemään pikaisesti lainsäädäntöehdotuksia tämän suosituksen perusteella;

o

o o

137. kehottaa puhemiestä välittämään tämän suosituksen jäsenvaltioille, neuvostolle ja komissiolle sekä Europolille.
